

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Naši rojaki iz Nemčije, Belgije in Holandske na obisku v domovini

Prisrčen sprejem na jeseniškem kolodvoru

V torek je prispelo pod vodstvom znanega organizatorja westfalskih Slovencev gosp. Pavla Bolhe na obisk v domovino 180 rojakov, zaposlenih v rudnikih Nemčije, Holandske in Belgije. Pripeljali so se preko Avstrije z brzovlakom v treh dolgih, s slovenskimi zastavami okrašenih vagonih na Jesenice. Na jeseniškem kolodvoru so pričakovali drage rojake številni zastopniki narodnih društev med veliko množico občinstva. Ob prihodu vlaka je sokolska godba zasvirala koračnico, občinstvo pa je prisrčno pozdravljalo goste, na kar je pevsko društvo «Sava» zapelo pesem «Slovan naj živi!».

Med tem so gostje stopili iz vagonov in se prisrčno rokovali z navzočimi znanci ter prijatelji. Drage rojake so pozdravili tajnik NSZ gospod Vladimir Kravos, za njim v imenu jeseniške občine g. dr. Frančišek Kogoj, potem v imenu jeseniškega delavstva predsednik jeseniške NSZ g. Andrej Globočnik in končno delegat izseljeniškega komisarijata v Zagrebu g. Vladimir Barac, ki je zastopal obenem tudi ministra za socialno politiko.

Govorom so sledili navdušeni vzkliki. «Sava» je zapela «Iz bratskog zagrljaja», nakar je sokolska godba zaigrala državno himno. Posebno gniljiv pa je bil prizor, ko so gostje dvignili na ramena 10letnega šolarja Rudija Ravnikarja, učenca III. razreda ljudske šole v Seuremundu na Holandskem, ki ga je mati naučila, da je pozdravil rojake z naslednjim nagovorom:

«Dragi Slovenci! Tudi jaz, mali Slovenček, vas pozdravljam v imenu vseh nas, došlih Slovencev in vseh ostalih, ki niso mogli z nami. Od vseh vam prinašam obilo pozdravčkov. Marsikateremu bo danes zalila oko grenka solza, ker mnoge smo pustili v tujini, saj jih nismo mogli zbuditi iz večnega spanja. Pokriva jih tuja zemlja; naj jim bo lahka. Enako pa se bo tudi marsikomu izmed nas tresel korak, ko bo prestopil prag rojstne hiše, ker je pred leti zapustil vse v najboljšem zdravju, danes pa bo manjkal eden ali drugi. Pokriva jih naša ljuba domača zemlja in bodi jim tudi lahka. Hočem vam še povedati o današnjem svidenju, kako smo se veselili in često pričakovali današnjega dne. Posebno še mi otroci. Ne spominjam se dneva, ko me je mati nesla v naročju izpod domače strehe v tuje kraje. Takrat mi mali še nismo vedeli, kako ljuba nam je naša domovina in da je tujina za nas le mačeha. Posebno še za naše uboge očete, ki se trudijo za naš vsakdanji kruhek, a z njimi trpe tudi naše matere, njih otroci pa si delimo pravice v tujem jeziku. Ko doraščamo, bolj in bolj spoznavamo, da nam je najljubši in najdražji naš materinski slovenski jezik. Tega ne smemo nikoli pozabiti in tako se glasi geslo nas, mladih Slovencev v tujini: Slovenec sem, Slovenec bom, dokler po zemlji hodil bom. Bog živi naj slovenski rod, dokler po zemlji hodí tod.»

Občinstvo so te besede ganile do solz in mali govornik je bil deležen viharne ploskanja.

Za vse pozdrave in za lep sprejem se je zahvalil še vodja izleta g. Pavel Bolha, ki je naglašal, da bodo lepi vtisi, ki jih bodo izletniki dobili v domovini, le še bolj okreplili v tujini njihovo ljubezen do rodne grude. Končal je z vzklikom: «Živela Jugoslavija!»

Z Jesenic so se odpeljali gostje na Bled, kjer so bili vagoni odklopljeni. Na kolodvoru je sprejel izletnike zastopnik zdraviliške komisije in-

ženjer Černe. aZradi utrujenosti, zakaj na potovanju so bili nepretrgoma 30 ur, so se podali izletniki po večerji kmalu k počitku. Včeraj dopoldne so si ogledali Bled, nakar so odpotovali v Ljubljano.

Izlet v domovino so organizirale Zveza jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji (predsednik g. Pavel Bolha, ki je obenem vodja izleta), Jugoslovenska podporna enota na Holandskem (zastopnik g. Ivan Zupan) in Jugoslovenska podporna enota v Belgiji (zastopnik g. Ivan Smodič).

Dragi rojaki, katerih mnogi gotovo že lepo število let niste videli domovine, bodite iskreno pozdravljeni na naših in vaših tleh!

Pred otvoritvijo jesenske razstave v Ljubljani

Kmetijstvo bo zopet zastopano v največji meri

V soboto 31. t. m. bo zopet oživel prostor velesejmišča v Ljubljani. Otvorila se bo pokrajinska razstava «Ljubljana v jeseni», ki bo še znatno zanimivejša, kakor je bila lani, in ki bo zaradi tega letos privabila gotovo še več posetnikov kakor v minulem letu.

Obseg razstave je naslednji: I.) Kmetijski sejem (mleko in mlečni izdelki, vino v sodih in buteljkah, med, grozdje). II.) Vrtnarska razstava. III.) Razstava društva Zoo (razstavljene so vse živali, ki žive v prosti naravi naših krajev). IV.) Zadržna razstava. V.) Higijenska razstava.

VI.) Razstava pohištva in stanovanjske opreme. VII.) Razstava domače obrti. VIII.) Velika razstava kmetijskih strojev in orodij. IX.) Razstava industrijskih in obrtnih izdelkov. X.) Zabavišče (izbrana vina in jstvine domačih živilskih obratov, strelišča, avtodrom, hipodrom, Liliputanci, črnici, varieté, zrcalna palača itd.). XI. Tekmovanje slovenskih harmonikarjev 8. septembra.

Ker je z legitimacijo, ki stane le 30 Din. omogočena polovična vožnja, naj nihče ne zamudi, ogledati si zanimivo razstavo, ki bo poleg praktične strani nudila tudi obilo zabave.

Politični pregled

V Beogradu se je vršil pretekli teden

razgovor med našo in francosko delegacijo o ureditvi priseljevanja Jugoslovenov v Francijo.

Kakor je znano, se izseljuje vedno več naših poljedelskih in rudarskih delavcev v Francijo, kjer dobe pri razmeroma ugodnih pogojih delo, tako da je že marsikdo našel v nam prijateljski francoski republikli svojo drugo domovino kakor pred leti v Ameriki. Med obema delegacijama je bila izdelana cela vrsta pogodb v svrhu ureditve našega izseljevanja v Francijo, ki se bo vršilo odslej pod nadzorstvom države, ki bo tudi poskrbela, da bodo naši delavci deležni vseh onih ugodnosti kakor francoski delavci.

V Beogradu pripravljajo

nove šolske zakone,

ki bodo služili kot temelj bodoče prosvetne politike v naši državi in bodo končno uredili prevažno vprašanje vzgoje naše mladine na načelih narodnega in državnega edinstva. V zvezi s pripravami za te zakone je tudi podpisal kralj zakon o ukinjenju nekaterih srednjih šol. Ukinjeni pa so bili samo zavodi izven Slovenije.

V veliki svetovni politiki pa se vrti še vedno vse

okoli haaške konference o nemški vojni odškodnini.

kjer se diplomati ne morejo sporazumeti. Kazalo je že parkrat, da se bodo diplomati razšli ter da se bo kratkomalo razbilo to posvetovanje, od katerega se svet toliko nadeja. Kljub vsem preprirom pa še poskušajo najti način rešitve, ki bi zadovoljil vse. Najtrša kost je angleški finančni minister, ki vztraja pri tem, da se morajo izpolniti njegove zahteve v celoti.

Natježji položaj imajo na konferenci Nemci,

ki so prišli v Haag z zatrjevanjem, da bodo pristali na sprejem Youngove pogodbe samo pod pogojem, da ji bo sledila izpraznitev Porenja. Ko pa so videli, da so drugi tu, ki odločajo o sprejetju ali odklonitvi Youngove pogodbe, so umolkni in pričeli rotiti delegate. naj sprejmejo Youngov načrt. To pa zaradi tega, ker nudi ta načrt za Nemce velike olajšave pri plačevanju vojne odškodnine. Ako pa bodo diplomati zavrgli Youngov načrt, potem bo ostal v veljavi stari za Nemčijo dokaj trdi načrt.

Iz Svete dežele prihajajo vesti

o prepirih in pobojih med Židi in Arabci,

ki se koljejo med seboj, kakor bi bili v vojni. Udarili pa so se zavoljo ostankov zidov templja, kamor hodijo objokavat Židje svojo usodo. To že dolgo časa ni bilo vseh Arabcem, ki so se sedaj končno veljavno odločili, da preženejo

Židom veselje do joka s tem, da so jim kratkoma zabranili pristop k zidovju, na katerem se nahaja muslimanska mošeja. Židi tega seveda niso mirno prenesli in zgrabili so po orožju ter se pričeli pobijati z Arabci. V medsebojnih bojih je dosedaj že nad 600 mrtvih in trikrat toliko hudo ranjenih.

Angleška vlada, ki upravlja Sveto deželo je sklenila za vsako ceno vzpostaviti mir in red

ter je odposlala v Palestino svoje vojake, ki streljajo brez prizanašanja na vsakogar, kdor poskuša delati nemir.

DOPISI

POLJANSKA DOLINA. Prejšnjo nedeljo je priredilo gasilno društvo v Poljanah veselico na prostem, ki je prav dobro uspela ter bila številno obiskana od domačinov in drugih. Denarni uspeh je prav zadovoljiv in se bo porabil za nabavo novega gasilnega orodja. Kakor povsod, je tudi pri gasilstvu potreben napredek v pripomočkih za primer potrebe in sile. Gasilno društvo, ki se ne izpopolnjuje v vseh potrebah, ni kos svoji požrtvovalni nalogi. In tega se poljansko društvo dobro zaveda. — Ob priliki rojstva tretjega kraljeviča Andreja so bili tudi v dolini odlikovani z redom sv. Save 5. vrste najstarejši gasilci, v Gorenji vasi g. Fran Jelovčan, ki je pri društvu od ustanovitve, in v Poljanah g. Gregor Peternel ter trgovca g. Vinko Jamar. Odlikovani so tudi vsi štirje župani v dolini z istim redom. — Letoviščarji, med njimi nekateri zelo iz daljnih krajev, Beograda in Dunaja, so začeli zapuščati dolino. Upamo, da so odnesli najboljše spomine iz doline ter da se bodo drugo leto zopet vrnil in privedli s seboj še druge. Vse poletje sma imeli do zdaj prav ugodno vreme. Naš Blegoš je imel tudi letos precej obiskovalcev. Imel bi jih še več, če bi imeli v praznikih ugodno večerno avtomobilsko zvezo vsaj s Škofjo Loko. Upajmo, da se bo s prihodnjim letom tudi to izpolnilo.

RADOMLJE PRI KAMNIKU. Predzadnjo nedeljo se je ustanovilo v Radomljah pri Kamniku gasilno društvo. Ustanovitev mladega gasilnega

društva se je vršila na prav slavnosten način. Ob tej priliki se je blagoslovila novo nabavljena motorna brizgalna. Kako zelo agilni so bili ustanovitelji, priča dejstvo, da je dolg, ki so ga napravili z nabavo motorne brizgalne in drugih potrebnih stvari, že kporo plačan. Po blagoslovtvi, ki jo je opravil kanonik Lavrenčič, so bili nagovori predstavnikov oblastev, župana in zastopnika gasilske župe.

STRŽEVO. V Strževem smo v soboto prvič prejeli električni tok od oblastne elektrarne Završnice. Kranjski Sokol je ob tej priliki priredil z lepim uspehom pri gostilničarki Kne v soboto beneško noč, v nedeljo pa veselico.

RAČNA. (Razno.) V nedeljo 4. t. m. je bil zopet poboj v Veliki Račni, in sicer v gostilni pri Jošku Vidicu. To pot jo je skupil neki Bosanec. Bil je precej pijan, pa je začel nekaj razgrajati. Napadla sta ga Alojz Gerše in neki Primžkov ter ga tako obdelala, da so ga morali odpeljati v bolnico. Dobil je precej vbovov v eno roko in eno nogo. Pretepača so zaprli in bosta prišla pred poroto. — Še nekaj za dekleta. Od tod je šlo neko dekle v samostan. Ko je bila že pet let notri, je sedaj začela bolehati, zato so jo odslovili. V samostanu je tudi tako: ko nisi več za nobeno rabo, pa idi! — Otava in drugo še zadosti lepo kaže. Le dežja smo imeli premalo.

LJUTOMER. Na glasbeni šoli v Ljutomeru se bo vršilo vpisovanje učencev 1. in 2. septembra od 8. do 12. ure dopoldne v glasbeni šobi. Poučevalo se bo: klavir, gosli, čelo, klarinet, mladinsko petje in teorijo. Vpisnina 10 dinarjev. Podrobnosti na oglasni tabli.

SV. ANA V SLOVENSKIH GORICAH. Podmladek Rdečega križa osnovne šole pri Sv. Ani v Slovenskih goricah je priredil v nedeljo 7. julija šolsko prireditev v prid revnim šolarjem. Dnevni red je bil: Deklamacije ter «Janko in Metka», igrice v štirih slikah. Kdor je videl to prireditev, mu je ostalo v spominu prijetno čustvo, da so bile vse deklamacije dramatično vprizorjene, igrice sama pa tako dobro podana, da nikdo ni pričakoval tega. Zlasti sta ugajala Metka (učenka Čančola iz III. razreda) in Janko (učenka Seyfried iz II. razreda). Koliko truda je imelo učiteljstvo z vsemi pripravami, si lahko mislimo. Posebna zasluga gre gđ. Žmavčevi, ki je naučila otroke. Šolski oder je bil izredno lepo narejen (zasluga spret-

nega šolskega upravitelja in sploh vsega učiteljsstva). Obisk je bil zadovoljiv; le nekaj je bodlo domačine v oči: da ni bilo navzočih zastopnikov krajevnega šolskega odbora. Pa nič za to, le pogumno po začrtani poti, kajti mnogo nas je, ki smo pravi prijatelji šole. Se to je treba omeniti, da so takoj drugega dne trije šolarji vložili v Posojilnico ves čisti dobiček, ki je namenjen revnim šolarjem. Tako je prav!

FRANKOVCI PRI ORMOŽU. (Smrt odličnega vaščana.) V soboto je umrl tukaj po trudapolnem življenju g. Martin Žibrat, 80 let star kmetovalec, mož stare slovenske korenine, ki ima malo enakih vrstnikov. Bil je mnogo let župan, občinski svetovalec, uvideven šolski odbornik ter nad 40 let sodnijski cenilec. Imel je izvrsten spomin in je poznal skoro vsako parcelo v domači in v sosednjih občinah po velikosti, po legi in vrednosti. Vsakomur je vedel dober nasvet in je marsikoga obvaroval neprijetnih posledic. V družbi je bil dovpten in vesel ter je rad pripovedoval dogodke iz starih časov. Kot človek je bil blaga in usmiljena duša. Pogrešali in obžalovali ga bodo vsi njegovi prijatelji in znanci. Mir in pokoj njegovi duši!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Pri nas se je s skupnim prosvetnim delom Sokolskega društva ter Društva kmetijskih fantov in deklet pričelo novo življenje ter smo videli uspeh složnega dela ob zadnji prireditvi obeh društev. Sedaj stopamo zopet korak naprej. V nedeljo 8. septembra bomo uprizorili veseloigro «Pri belem konjičku». Prijatelji, podpirajte naše stremljenje po napredku ter posestite našo prireditev! Vabimo pa tudi tiste, ki so doslej mogoče še verjeli hujskanju in lažnim trditvam nekaterih ljudi. Pridite in prepričali se boste sami o našem delu!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. V nedeljo 18. t. m. so nas presenetili naši jurjevski otroci s krasno prireditvijo. Podali so nam lepe deklamacije, pevske točke, žive slike in pa Albrechtovo štiri-dejanko «Sirota Jerica». K prireditvi moramo reči, da so bili vsi od prvega do zadnjega na svojem mestu. Šlo je vse kakor namazano, brezhibno. Režiserkama in igralcem vsa čast in priznanje! Vam, otroci, pa hvala za ves Vaš trud in stokrat hvala v imenu onih, ki ne morejo govoriti, v imenu padlih v svetovni vojni, za katerih spomenik ste darovali čisti dobiček.

SOTEŠČAN:

Krivica in povračilo

Povest iz vojne dobe.

(Dalje.)

«Tisti, komur je pisal, vam lahko dokaže», je Rezika mirno nadaljevala. «Prosi me je, naj vam sporočim, da ne bo zamujeno. Danes je zadnji dan, jutri bo prepozno.»

«Sam naj bi bil prišel», je besedičila Pavla.

«Hm, ko bi vsaj natančno vedeli!» je starka zmajevala z rameni.

«Verjemite, da ni drugega kakor prazna govorica.»

«Tukaj je čista resnica, ki se bo kmalu izkazala», je Rezika pogumno trdila. «V pismu je njegova pisava, Jože je na poti v domovino.»

«Le kar pride naj», se je Koširka prisiljeno nasmehnila. «Veseli ga bomo, za bodočnost mu je preskrbljeno.»

«Vaša dolžnost je, da mu ohranite dom, ker je edinec...»

«Zakaj se neki ti zato poganjaš?» ji je Pavla zasolila. «Nekdo te je moral najeti. Koliko ti je pa obljubil nagrade?»

Nezasluženo zbadanje je Reziko zbolelo. Opravičila se je, da je hotela nekomu napraviti uslugo in ustreči materi, ki je prej toliko žalovala za sinom. Odgovora pa ni počakala, marveč je odšla potrta in osramočena. Nikdar ni mislila, da bo tako hladno sprejeto njeno poročilo.

«Hitro so ga pozabili», se ji je med potjo užalilo. «Koliko je bilo stokanja in javkanja, zdaj

pa ni nobenega sočutja, celo materina ljubezen se je ohladila.»

Tomažek je sedel pred hišo in opazoval ugašajočo zarjo. «Tako smo, kot današnji dan», je premišljeval minljivost.

«Očka, ali bo dež?» ga je nagovorila in obstala.

«Kadar se zvečer na zapadu žari, je rado slabo vreme», ji je odvrnil in sklenil roki na kolenu. «Jutri bo svatba, naj jih le namoči; dež na poročni dan pomeni bogastvo.»

«Tomažek, ali že veste?» se je sklonila ter mu pošepnila: «Jože se je oglasil. Piše, da je na poti v domovino.»

«Ali naj verjamem?» se je vzradostil. «No, potem pa sploh ni umrl. Saj sem vedel, da je bila pomota. Ali si povedala Koširki?»

«Sem, a ne verjame. Še slišati me ni hotela, Pavla me je celo sramotila.»

«Ali vé, da je sin na povratku?»

«Ne morem ji dopovedati. Kakor sklepam, ne bo ničesar ukrenila.»

«Bomo videli!» Kakor bi trenil, je skočil pokoncu, dvignila ga je sveta jeza. Še nikdar v življenju ni bil tako hitro pri Koširju, na stečaj je odprl vrata in stopil sredi sobe. Koširka je pripravljala posodo; komaj je ujela krožnik, da ji ni padel iz rok, tako se je prestrašila.

«Neža, Jože se vrača, pa mu ne greš naproti», je začel brez uvoda.

«Kam? Ali pa veš, kdaj pride?» ji je trepetala beseda.

«Dokler si mislila, da je mrtev, si ga klicala, zdaj ti pa ni prav, ko se je sam oglasil. Neža, kje je materinska ljubezen?»

«Naj le pride, saj ga komaj čakam. Dote ima 50 tisoč — prav toliko ko Pavla.»

«Ampak Jože je edinec. Blaž mu je obljubil kmetijo.»

«Sodišče je drugače odločilo. Vendar ga ne bomo zapustili. Kupili mu bomo posestvo v dolini, jaz bom prispevala in Pavla.»

«Seveda, užitek boš prodala», jo je osmešil. «Ha, to bo denarja!»

«Kaj pa veš!» je zasmrčala. «Meniš, da nimam drugega kot užitek?»

«Nič me ne briga, kaj imaš, samo toliko rečem: kmetija je Jožetova, ker je bila tako očetova volja. Lojza naj vzame njegovo doto — tistih 50 tisoč, od posestva pa naj odstopi.»

«Rekla sem ti že, da mu bomo kupili kmetijo na ravnini. Vsi skupaj: Jože, Pavla in jaz premoremo 200 tisoč.»

Tomažek je uprl roki v bok ter jo je resno pogledal. «Neža,» je dejal, «kdo pa je fanta privedel do tega, da si je prste odrezal?»

«Jaz ne, Tomažek», se mu je trpko odrezala.

«Pregovorili ste ga, zato je vaša dolžnost, da mu ohranite domačijo.»

Koširka je porasla: «Tomažek, laži ni treba pobirati ter jih nositi v našo hišo.»

«Resnico pa lahko govorim ter se nikogar ne ustrašim. Molčal sem zavoljo Blaža, zdaj pa me izziva tvoja trma. Vi vsi ste bili krivi, da je fant položil prste pod koso; grdo je, ker ga s pokvarjeno roko suvate od hiše.»

«No, ga boš pa ti vzel pod streho», ga je zaničljivo zavrnila.

«Neža, glej da ne boš ponižana,» ji je zapretil. «Blaž je omagal pod težo vesti, nič več ni mogel

Obisk bi mogel biti lepši. Namen sam bi moral prignati k igri od vsake hiše vsaj po eno osebo. Vsem prirediteljem in obiskovalcem kakor gospodu Pergerju in Čitalnici za uto prisrčna hvala. Jurjevčan.

HOČE. Lepa je naša vas, toda naše cestne razmere so žalostne. Imamo namreč za šolo občinsko cesto v naravnost groznem stanju. Ob cesti je več hiš in stanovalci nimamo drugega dovoza kakor to lužo, ki vodi na polje in v gozd. Vozi se po tej cesti mnogo. Usmilite se vsaj trpečih živali, saj to vendar ni cesta, kjer teče poleti voda, pozimi pa se dela led. Pri zadnjih občinskih volitvah se nam vse obljubovalo, storilo pa se ni nič. Obračamo se s prošnjo na okrajni zastop, da se usmili nas in ubogih živali.

SV. ŠTEFAN OB ŠMARJU PRI JELŠAH. V nedeljo 18. t. m. smo imeli tukaj redko slavnost. Pri podružni cerkvi sv. Ane na Babni gori sta imela zlato poroko 75letni Jurij Bevc in njegova 73letna žena Ana, posestnika na Babni gori, v krogu svojih še živečih otrok, sina in hčerke. Jubilanta sta še oba čila in zdrava. Želimo jima še mnogo srečnih let!

LOKA PRI ZUSMU. V nedeljo 18. t. m. je priredila tukajšnja mladina igro «Poslednji mož». Vsi igralci so svoje naloge prav dobro rešili, vendar pa moramo g. Petelina še posebej pohvaliti. Njegova maska, nastop in glas so nam izredno ugajali. Le škoda, da sta bili prireditvi tudi v Podčetrtku in Št. Juriju, zaradi česar so bili naši sosedje razdeljeni in je bil obisk bolj pičel. Želimo, da bi se igra ponovila, ker se izplača, ogledati si tako igro.

MURSKA SOBOTA. Agilno sokolsko društvo pripravlja za 8. septembra tombolo, ki se bo vršila v tako velikem obsegu kakor še nobena v Prekmurju in na Murškem polju. Kot glavni dobitki so določeni: 1.) 2000 dinarjev v gotovini; 2.) novo žensko kolo; 3.) novo moško kolo; 4.) seženj trdih drv; 5.) vreča najfinejše moke; 6.) kompletni železni plug; 7.) sadni servis. Posebnost te tombole bo, da so za manjše dobitke določene posebne dragocene stvari, tako da bodo številni igralci prišli na svoj račun. Med dobitki se nahajajo: krasni otroški voziček, postelja, obleka, čevlji, robci in razna kuhinjska posoda. Tombola se bo vršila v parku grofa Szaparija ter se bo začela ob 2. uri popoldne. Med tombolo in

po tomboli bo svirala priljubljena godba iz Goricčan. Cena tombolski karti je samo 3 dinarje. Vstopnine za veselico ni nobene. Vrednost vseh dobitkov, ki se bodo razdelili, znaša nad 25.000 dinarjev. Sokolsko društvo ramerava namreč igralcem pokazati, kakšna mora biti tombola, da bo zadovoljila igralce.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

TRAVNIKI Z JESENSKIM PODLESKOM.

Jesenski podlesek ali ušivec je hud plevel, ki se prikazuje po travnikih jeseni, kakor hitro spravimo zadnjo otavo in prične jesenska paša. Pokaže se pa spomladi na novo. V jeseni se pojavi podlesek v podobni nežnega cvetja, ki močno spominja na zgodnji pomladanski žefran, spomladi pa v temnozelenih šopih, ki poganjajo raztreseno po travniški ruši. Kjer je bil jeseni nežni cvet podleska, tam požene spomladi svoje liste in plod.

Jesenski podlesek je trpežna rastlina z globoko čebulo v zemlji, ki se vsako leto pomlaja z novo in mlado čebulo. Jeseni požene nežno rdeče nadahnjeno cvetje, ki po oplodbi zopet usahne, spomladi pa požene svoj sad v podobi triroglate glavice, ki jo odevajo močni, širokosti listi. Jesensko cvetje je škodljivo, zato ga živina ne mara. Spomladni podlesek pa nastavi v triroglatih glavicah vse polno drobnozrnatega semena, ki je strupeno in zaradi tega v krmi škodljivo, in s katerim se ta plevel tudi razmnožuje, ako nam dozori.

Jesenski podlesek moramo zatirati. S trebljenjem (izruvanjem) spomladnih rastlin bomo največ dosegli. Toda to delo se mora opraviti o pravem času, sicer je ves uspeh premalo izdaten. Kakor uče novejšje izkušnje nekega Otona Wehsarga, ki je to zatiranje dolga leta opazoval in preskušal, dosežemo največ, ako izdiramo ta plevel spomladi v času, ko požene razen listov tudi že semensko stebelce, in je semenska glavica že od tal. V tem času se da vsa rastlina s svojim stebлом še najgloblje izdreti. S tem pa oslabimo vso rastlino z njeno čebulo vred do onemoglosti, tako

da nam v tem času izruvane rastline še najhitreje poginejo. Prej ali slej ni tako ugodnega trenutka za uničevanje podleska. Tako nas učil imenovani Wehsarg. Dokler tiči semenska glavica še v zemlji ali tik površja, ni pravi čas za izdiranje, prav tako pa tudi ne, če odraste steblo in začne semenska glavica že zoreti. V prvem primeru se lahko zgodi, da nam požene izruvani podleski kar na dveh mestih nove rastline, v drugem primeru pa se nam že nova mlada čebula tako okrepi, da je ne zatremo z izdiranjem rastline, ampak nam jeseni in spomladi na novo požene.

Poskusimo s tem delom tudi pri nas in bližnja prihodnost nas bo poučila, če smo prav zadeli. Ni torej zadosti, če preprečimo s trebljenjem podleska napravo in posetev novega semena, ampak je treba, da izrujemo rastlino v takem času, da ji pretrgamo obenem nit življenja in da nam s čebulo vred vsahne in segnije.

POZNO OBIRANJE ZLAHTNIH ZIMSKIH JABOLK.

Najvažnejše sadje za nas so zimska jabolka, ne le zaradi tega, ker spadajo k njim najbolj zlahne sorte jabolk, ampak tudi zaradi tega, ker so kot namizno sadje najbolj trpežna in za trgovino najbolj cenjena. Tu sem prištevamo vse fine sorte jabolk, kakor voščenko, kanadko, mašancarja, belflerja, londonski paping itd. To sadje pa ne doseže popolne zrelosti za uživanje že na drevesu, ampak šele pozneje v shrambi. Zato ga je pustiti čim dlje na drevesu. S poznim obiranjem pridobi tako sadje še veliko na svoji dobroti in trpežnosti. V zadnji dobi dozorevanja se to sadje najbolj razvije, dobi prijetnejši in svoj značilen okus in vonj, dobi tudi bolj trdno kožo in na koži boljše voščeno prevleko, kar mu izdatno pripomore, da se pozimi bolj drži, da ne izhlapeva tako naglo in da ne ovne. Z eno besedo, s poznim obiranjem dobimo veliko boljši sad, več pridelka in bolj trpežno sadje. Vse to so tako velike prednosti, da bi jih morali povsod vpoštevati, če hočemo, da bomo v sadni kupčiji več dosegli in sadje lažje prodali.

Pri nas se pa vse to še zmeraj premalo vpoštevava in premalo cenil. Zimska jabolka potrgamo prezgodaj, ko še niso dosti zrele, niti godna za kupčijo. Potem se pa čudimo nezadostnim uspe-

prenašati očitkov. Bog mu odpusti, kar je v zmedenosti izvedel.»

«Nehaj! Tega ti ne bom nikoli pozabila.» Koširka je begala po sobi, zvijala se je, tolkla z nogami in kričala: «Obrekovalec, lažnivec! Še po smrti mu ne privoščiš miru, nas pa spravljaš v sramoto.»

«Neža, Blaž bi se obrnil v grobu, ko bi vedel, kaj počenjate. Na sodnji dan se bosta pogledala. Kesala se boš še prej, a bo prepozno.»

Na materino vpitje je prihitela Pavla, ki je pričela Tomažka zmerjati in psovati. Končno mu je pokazala vrata kot navadnemu capinu. Lojza ni rekla nobene besede, slonela je pri oknu in jokala.

Razžaljeni sosed je poskrbel, da so še tisti večer govorili krog in krog po vasi, kako je prišel Koširjev Jože ob prste in da mu je oče obljubil kmetijo, preden je odšel k vojakom. Zdaj pa so pozabili obljubo ter ga podijo od hiše. Skrivnost Koširjeve smrti je ostala še prikrita; Tomažek ni hotel, da bi o njegovem prijatelju po smrti slabo govorili.

Zjutraj, ko se je zdanilo, je bila novica že daleč v okolici. Vse je obsojalo Koširko in njeni hčeri, pomilovalo pa je Jožeta, ki je po krivdi sester in matere prišel ob posestvo. Prav zaradi tega se jih vabilu na svatbo ni mnogo odzvalo. Nabralo se je le nekaj mladine — Tinetovih prijateljev, pa tudi med njimi ni bilo pravega razpoloženja. Godec je delal z godbo in z jezikom, da bi jih spravil v dobro voljo.

Nevesta se je poslovila, kakor je navada pred poroko. Mati jo je pokropila z blagoslovljeno vodo ter jo pokrižala na čelu. Pavla ji je nadela poročni venec.

Tudi ženin je bil deležen njenega blagoslova. «Bodita srečna in ljubita se do groba», mu je naročila pred odhodom. «Pa da boš izpolnil, kar si obljubil.»

Svečano je ponovil, da bo izplačal materi 50 tisoč in prav toliko Pavli poleg izgovorjene dote. Krepko ji je stisnil desnico, na kar je stopil med svate, ki so se že vrstili v sprevod z godecem na čelu.

Za ogrom na dvorišču je nastalo glasno javkanje in ječanje. «Lojza, ali res odhajaš?» se je zvijala postarna ženica. «Pa da se Ti Jože ne smili in oče, čigar obljuba se ni izpolnila.»

«Teta, vsaj vi mi prizanesite», je vzdihnila nevesta.

«Mir!» je planila Pavla pred Trdinko. «Nimamo časa za take čenče.»

«Pa bo še dovolj časa za — kesanje.»

«Teta!» je kriknila nevesta in stopila iz vrste. Ženin in njegov tovariš sta jo komaj obdržala, da ni pobegnila.

Trdinka je spoznala, da je zamujeno, zato je pričela zmerjati in psovati. «Tujca imate rajši nego domačina. Sram vas bodi! Z obrestmi se vam bo povrnilo.»

«Fantje, zavriskajte, saj ne gremo k pogrebu», se je oglasil godec in raztegnil harmoniko. Tetino plakanje je zadušilo živahno vriskanje in godba, med katero se je sprevod pomikal z objokano nevesto proti farni cerkvi.

VIII.

Nekaterim ljudem se čudovito hitro posreči priti do blagostanja, te znajo pa se obdržati v ravnotežju — dvignejo se in padejo — sreča, ki

se jim nasmehne, jim uide, še preden jo pričnejo uživati.

Tak je bil tudi Mevžarjev Tine, ki je zagospodaril na Koširjevem domu. Hotel je pokazati svojo delavnost in razumevanje, vse kar mu ni ugajalo, je preuredil in predrugačil. Popravil je gospodarska poslopja ter jih pokril z opeko; med hišo in hlevom je dal izkopati vodnjak z vzornim napajališčem za živino. Nakupil je vozove in razne gospodarske stroje, katerih pa ni mogel rabiti zaradi kamenja in bregovite lege zemljišča. Tudi vole je nadomestil s konji — izkušeni možje so zmajevali z glavami in delali opazke.

Domišljivi Pavli so ugajale take novotarije, dočim se je Lojza zdelo škoda denarja, ki začetkoma ni prinašal dobička. Tine ji ni mogel dopovedati, da bodo izdatki sčasoma bogato obrestovani. Vedno je imela svoje pomiselke, morilo jo je nezaupanje in bojazen. Njeno domnevanje je podpirala mati, ki ji je neprenehoma prigovarjala, naj se postavi in prepreči moževo početje. V temnih barvah ji je slikala pogubo, v kateri bodo izginili, ako se ji pravočasno ne izognejo.

«Vi ga posvarite», se je Lojza zatekla k materi. «Mene ne poslušaj.»

«Poskusi zlepa, tako boš še največ opravila», jo je osrčevala. «Posestvo je bilo tvoje prej kot njegovo, torej imaš pravico do gospodarstva. Ako ne bo zalegla lepa beseda, pa mu povej take, kokršne zasluži. Z odločnim nastopom si boš priborila veljavo in spoštovanje.»

«Vidim, da res ne bo drugače. Dozdaj sem molčala zaradi ljudi, da ne porečejo: šele prvi mesec sta skupaj, pa se že prepirata.»

hom. Danes je konec avgusta, pr se sliši, da so marsikje že sredi avgusta nakladali jabolka, seveda mešanih vrst, med njimi tudi taka zimskih sort. Če se je ta kupčija omejila na zgodnejše in druge jesenske sorte, na sadje, ki samo odpada vsled piškavosti in sploh na možno sadje, prav. Ali če so vmes prodajali tudi zlahtna zimska jabolka, ki so jih prezgodaj obrali, potem je tako kupčijo obsojati. Kako naj si jo razlagamo? Ali smo res v taki denarni stiski, da ne moremo pričakati ugodnejših prilik? Če je po drugih deželah pomanjkanje sadja, potem se vendar ni bati, da bi nam obležalo.

Pri nas moramo začeti sploh z raz'očevanjem možnega in namiznega sadja, da ne bo šlo oboje v en koš, kadar ga prodajamo. Za možno sadje gre vsakršna roba, da je le jabolko. Zlahtna in zdrava jabolka je prodajati pa kot namizno blago. Tako sadje je pozneje obirati, da pridemo do ugodnejše oddaje. Da bo šlo zimsko sadje bolje v denar, je važno, da ga skrbno obiramo in tudi sortiramo ali prebiramo po sortah in debelosti, kajti le sortno in razbrano blago doseže pravo ceno. V tem pogledu imajo sadjarske podružnice hvaležno nalogo, organizirati po sadnih okrajih naše kmetovalce za oddajo sadja po sortah in po debelosti. Spodbudne izglede nam dajeta Amerika in Avstralija, ki stojita s svojo sadno trgovino danes na prvem mestu in imata po vseh večjih evropskih mestih svoje zaloge zimskih jabolok — le v dveh sortah — na prodaj.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene pšenice v naši državi so tako padle, da imamo sedaj najcenejšo pšenico v Evropi. Zaradi tega je tudi močno narasel izvoz in smo izvozili v juliju in avgustu že za okroglo 30.000 vagonov pšenice v vrednosti preko 600 milijonov dinarjev. Pocenila se je tudi turščica. Naša pšenica se je zaradi nizke cene izvažala celo v take države, kamor se doslej še nismo nikdar prodajali. Pri teh nizkih cenah pa najbrže ne bo dolgo ostalo. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali 28. t. m. (za 100 kg; postavljeno na slovensko postajo): pšenič o: baško staro, po 262-50 do 265 Din, novo po 260 do 262-50 Din, moko «0» po 392-50 do 395 Din; turščico, baško, po 265 do 267 Din.

ZIVINA. Na zadnjem ljubljanskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje nespremenjene cene: voli I. 11 Din, II. 10 Din, III. 9 Din, krave, debele 5-50 do 7-50 Din, krave, klobasarice 4 do 5 Din, teleta 14 do 15 Din.

HMELJ. Kakor javljajo zadnja poročila, svetovna letina hmelja le ne bo tako dobra, kakor se je pisalo pred tedni. V Nemčiji je tik pred obiranjem nastopila peronospora, ki je napravila veliko škodo. Na nürnbergskem trgu se je že pričela kupčija z letošnjim hmeljem, vendar pa se še ni razvila. Cene se gibajo med 25 do 33 Din za kilogram. Nemški hmelj je precej lisast. Tudi v Zatecu še ni prave kupčije. Cene se gibajo med 26 do 29 Din za kilogram. Hmeljarji so zelo zadržljivi in ne ponujajo blaga.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili te ni v v a l u t a h:

1 dolar za 56-25 do 56-45 Din;
Dne 27. t. m. v devicah:
1 dolar za 56-72 do 56-92 Din;
100 francoskih frankov za 221-80 do 223-80 Din;
100 italijanskih lir za 296-75 do 298-75 Din;
100 nemških mark za 1354-25 do 1357-25 Din;
100 avstrijskih šilingov za 800-28 do 803-28 Din;
100 češkoslovaških kron za 168-04 do 168-84 Din;
100 madžarskih pengov za 992-14 do 995-14 Din.
Od državnih papirjev se je istega dne trgovala Vojna škoda po 407 Din, a investicijsko posojilo je notiralo 89-50 do 90 Din.

Sejmi

31. avgusta: Krško, Konjice, Planina (Štajersko).
1. septembra: Radeče pri Zidanem mostu, Višnja gora, Žigarski vrh.
2. septembra: Livold, Sodražica, Slovenjgradec, Sv. Bolfenk, Mozirje, Prosenjakovci.
4. septembra: Bogojina.
5. septembra: Črnomelj.
7. septembra: Zagradec, Vojnik, Sv. Peter pod Sv. gorami (na Sv. gori), Šmarjeta pri Rimskih toplicah.

Kratke vesti

— **Cene na ljubljanskem trgu.** Na ljubljanskem trgu je sedaj precej sadja. Lepo in zdravo sadje prihaja zlasti iz Štajerske, dalje iz Dolenjske in v manjših množinah tudi iz Gorenjske, kjer sadje ni letos posebno dobro obrodilo. Jabolka so po 3 do 5 Din kg, lepe zlahtne hruške po 4 do 6 Din kg, češplje 3 do 4 Din kg. Škofjeloške kumare so bile po 50 par komad. Krompir je cenejši: kg po 1 do 1-25 Din. Stročji fižol 5 Din kg, luščeni fižol 2-50 Din, zeljnate glave po 1 Din. Jurčki 5 Din merica. 30. avgusta: Velika Loka.

— **Mlekarstvo na kmetijskem oddelku jesenske razstave.** Ne le praktični mlekarji, ki predelujejo mleko v maslo in sir, marveč tudi lastniki mlekar, odnosno odborniki mlekarskih združenj so često trdno prepričani, da so njihovi mlečni izdelki najboljši. Le s kakovostnimi tekmami na razstavah je mogoče tako često povsem zmotna prepričanja uspešno ovreči in otvoriti pot k izboljšanju izdelkov. Na razstavah lahko vsakdo sam primerja dobroto svojih izdelkov z dobroto izdelkov drugih domačih ali tudi inozemskih, na svetovnem trgu že uvedenih mlekar, ter odloči smernice sprememb v svoji izdelovalni tehniki. Vsaka šola pa nekaj stane. Udeleževati se razstav, je moralna dolžnost vsakega posameznika, ki se bavi z mlekarskimi izdelki. Razstava predstavlja najcenejšo in posebno še za mlekarkega praktika in kmeta najboljšo šolo. Zato vsi na obisk velicejma v Ljubljani od 31. t. m. do 9. septembra!

— **Gospodarski stroji in orodje** bo razstavljeno v posebni skupini na letošnji jesenski razstavi, ki bo v Ljubljani od 31. t. m. do 9. septembra. Zastopani bodo izdelki naše države, Avstrije, Češkoslovaške, Holandije, Francije, Italije, Kanade, Nemčije, Švedske in Amerike. Naši gospodarji bodo imeli tu najlepšo priložnost, da si izberejo pluge, brane, kosilne stroje, mlatilnice, čistilnice, slamoreznice, pluge za okopavanje in osipanje, traktorje, lokomobile, motorje in veliko število najrazličnejšega orodja. Večina strojev bo v obratu, gnanih z lokomobilami, motorji in električnim tokom.

— **Umetna gnojila in njih uporaba.** Tako je naslov poljudni knjižici, ki jo je izdala Delegacija proizvajalcev čilskega solitra in jo brezplačno dopošlje vsakemu kmetovalcu, ki se zanjo prihlasi.

«Bolje je prej začeti, kot pa zamuditi. Tudi žena naj ima besedo — tako je bilo od nekaj pri naši hiši.»

Odslej sta iskali priložnosti, da bost: skupno nastopili. Pripravljali sta se z vso resnobo kakor nevihta ob soparnem poletnem dnevu. Pavla je še vedno držala s Tineto ter ga zagovarjala, z Rusom pa sta se skrivoma marsikaj pomenila. Njegove besede so skrivoma nasprotovale mlademu gospodarju, očitno pa se mu je dobrihal in hvalil njegovo podjetnost.

H Koširju so jela prihajati pisma z računi za opeko, apno, železo in za druge potrebščine. Zidarji, kovači in tesarji so zahtevali plačilo, pridružili so se jim še drugi rokodelci — vsak, kdor je izvedel kako delo. Nekateri so zahtevali takojšnjo poravnano, drugi so že grozili s tožbo. Oglušali so se tudi trgovci, ki so dajali na upanje razno blago in krčmarji, pri katerih se je nabralo dokaj dolga na vinu in žganju. Plačati je bilo treba konje, vozove in gospodarske stroje.

Tine je povešal glavo od sramu in trgal poslane opomine. Gledal je v tla in molčal, ko sta ga oštevali žena in mati, druga je bila hujša od druge.

«Tega dozdej ni bilo pri nas», se je zgražala stara Koširka. «Blaž je posojal drugim — celo imovitim posestnikom, marsikje so si pomagali z našim denarjem.»

«Včasih smo terjali mi, zdaj nas pa drugi», je vzdihnila mlada gospodinja.

«Mevžar, daleč si nas spravil», se je starka raztogotila. «Mislila sem, da si previčen in razumen, pa si strašno neroden.»

«Mati, dozdej še nisem ničesar napravil», se je zagovarjal. «Kar sem izdal, je šlo za delavce in za gradivo.»

«Ali je bilo treba popravljati? Prav nate bi se bilo podrlo.»

«Zdaj pa plačaj, ako imaš s čim», je zajokala Lojza.

«Hm, s čim», je pomišljal. «Gozde imamo, les je doraščen.»

«Z našimi smrekami ne boš plačeval dolga», ga je mati ustavila.

«Kdor mi bo branil?» je nenadoma porasel.

«Pošestvo je naše, Lojza ga je dobila po očetu.»

«Hahaha, to je bilo nekaj!» se je zakrohotal. «Zdaj je moje, jaz gospodarim.»

«Lepo gospodariš», ga je pikala. «Skoro boš zavozil.»

«Mi smo še trdni», se je potrkal na prsi. «Nekaj smrek bom prodal, pa bo vse poravnano.»

«Blaž je stiskal, ti pa zapravljajš. Mar se je trudil zate, da boš razsipal?»

«Kdo pa razsipaj?» Srdito je pogledal mater, da ji je skoro vzelo besedo. Stisnil je v žepu pesti in nadaljeval: «Lahko ste sedeli na denarju, saj niste ničesar potrošili. Strehe so bile raztrgane, hlev se je podiral, v vodnjaku so reglale žabe. Kuhali ste močnih in glodali suhe skorje. Vsa vas se vam je posmehovala.»

«Pri Mevžarju ste pa pražili in cvrli. Pri nas si se najedel, zato rogovillš. Kdor se povišuje, bo ponižan.»

«Privoščite mi, a se ne bo izpolnilo. Z denarjem za les bom odpravil nadležne upnike. Pavlo in vas bom izplačal, ostanek pa bom naložil v hranilnico za Jožeta.»

«Les je škoda», je vzdihnila nekoliko pomirjena, ker ji je obljubil izplačilo. Vsi pomiselki so polagoma odstopili, kmetija v dolini je zopet stopila v ospredje.

V Koširjevih gozdih so zapele sekire. Daleč naokrog so odmevali zvonki udarci, košata drevesa so padala z glasnim hruščem. Hrib nad Nabrežjem, odet z zeleno smrekovino, je pokazal gola rebra. Delalo je mnogo delavcev, zakaj debela je bilo treba razžagati, hlode obeliti ter jih spraviti v dolino. Tanša in krajša drevesa pa so obtesali v tramove.

Tine se je pogodil, da bo spravil les na bližnjo postajo. Naročil je pri kolarju močan voz in novo konjsko uprego. Zaslužil je precej, ker mu je pri nakladanju pomagal Kozak za skromno plačo. Pri tem je zanemarjal delo na polju, najemniki so postajali po sencah, ker jih ni nihče nadziral.

Prevažanje lesa pa je prineslo še druge slabe posledice. Tine je bil pogostoma po ves dan od doma, hraniti se je moral po gostilnah, kjer se je privadil pijančevanju. Ze po naravi je bil nagnjen do pijače; dozdej se je premagoval, voznja pa mu je dala priložnost, da se je ustavljal v obcestnih gostilnah. V družbi pivcev je pozabljal svoje sklepe, zunaj pred gostilno pa so nemirno hrzali konji in razbijali s kopiti.

Njegovo izostajanje od doma in pozno prihajanje je Lojza kmalu opazila. Na vprašanje, kje se je zamudil, ji je vselej navedel dolgo vrsto izgovorov, izdala pa ga je njegova zgovornost in duh po pijači. Pozno nekega večera so prispeli konji sami s praznim vozom, Tine pa je prikolovratil šele čez dolgo časa in obležal pred pragom.

(Dalle priložnosti.)

Slovenski kmetje uporabljajo že desetletja razna umetna gnojila, ker so se prepričali o njih učinkovitosti. Navzlic temu jih je mnogo med njimi, ki še nimajo pravega pojma o njih bistvu in pravilni uporabi. Ta drobna knjižica jim nudi kratka navodila in pojasnila o mnogih vprašanjih, o katerih si mora biti kmet na jasnem, preden se hoče poslužiti teh v modernem kmetijstvu nujno potrebnih pripomočkov za zvišanje zemске produkcije. V njej je opisano bistvo umetnih gnojil, prehrana rastline, pridobivanje in uporaba čiliskega solitra, način izvedbe gnojilnih poskusov in nekaj takih zgledov. Ta zvezek bo dobro došel vsakemu kmetu, ki se hoče poučiti o predmetu in pravilno uporabljati ta sredstva za povzdigo svojega gospodarstva. Slovenski kmet bo rad segel po njej, saj jo dobi brezplačno, če se pismeno obrne na Poddelegacijo proizvajalcev čiliskega solitra v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1/II. Ta podaja vprašalcem tudi razna strokovna pojasnila, knjižice, letake o čiliskem solitru in o vseh drugih umetnih gnojilih.

— **Razstava živine na dunajskem velesejmu.** Tudi v okviru letošnjega mednarodnega dunajskega jesenskega sejma bo od 5. do 8. septembra živinski sejem, na katerem bodo razstavili konje in govejo živino. Prireditelj bo obsegala okoli 120 konj in 230 goved avstrijskih pasem za pleme in rejo. Na razstavnem prostoru bo nepretrgoma uradoval glavni prireditelj te razstave, to je Nižjeavstrijska deželna kmetijska zbornica na Dunaju.

DOMAČE NOVOSTI

* **Pouk se bo začel na vseh šolah 16. septembra.** Ministrstvo prosvete je odredilo, da se bo pričel pouk na vseh osnovnih, meščanskih in srednjih šolah šele 16. septembra. Na šolah, ki so podrejene ministrstvu trgovine in industrije, velja glede pričetka rednega pouka zadevni pravilnik. Tako bo na tehnični srednji šoli v Ljubljani vpisovanje od 2. do 5. septembra, redni pouk pa se bo pričel 10. septembra.

* **Enoten srbsko-hrvatski pravopis v šolah.** Prosvetni minister je izdal navodila, ki uvajajo v šole enoten srbsko-hrvatski pravopis.

* **Redka čast** je doletela zakonca Alojzija in Marijo Spindler v občini Moravec v ljutomerskem okraju, ki sta že pred dvema letoma v krogu svojih treh sinov in njihovih rodbin slavila zlato poroko. Sedaj ob krstu tretjega kraljeviča so vsi trije sinovi bili od kralja odlikovani z redom Sv. Save: najstarejši, župnik Franc Spindler v Sv. Lorencu na Dravskem polju, je zaslužen delavec na gospodarsko-zadružnem polju in na polju kulturnega dela, zlasti kot odličen in znan glasbenik; drugi, novinar Vekoslav Spindler v Mariboru, stopa kmalu v 25. leto svojega javnega dela kot novinar in kot kulturni delavec; najmlajši, Lovro, gospodari na domačem posestvu, in ga ves okraj pozna kot enega izmed najvzornejših naprednih gospodarjev; kot takega ga poznajo tudi kmetijski strokovnjaki Slovenije, zlasti pa tudi njegovo delo kot predsednika podružnice Kmetijske družbe v svoji fari ter v drugih gospodarskih organizacijah. Odlikovanje vseh treh sinov je predvsem odlikovanje obeh sivolasih staršev, katerima bodi na tem mestu izrečena iskrena čestitka!

* **Zlato poroko** sta praznovala te dni v Novem mestu v domačem krogu mestni policijski stražnik v p. Fr. Pureber, star 78 let, in njegova žena Marija. Obema zlatoporočencema naše čestitke!

* **Jugoslavenska čitaonica u Macincu** priredjuje dne 1. septembra o. g. u bašči i svim prostorijama gostione F. Videca godišnju zabavu (spojenu sa proslavom desetogodišnjice opstanka). Raspored: 1.) a) Predsjednik J. Jalušić pozdravlja goste. b) Dr. V. Pauman ukraško iznaša historijat čitaonice u ovo 10 godina. 2.) Kolo međumurskih i slovenskih pesama (pjeva domaći mješoviti pjevački zbor pod ravnanjem g. Kolarića). 3.) J. Kozarac «Tri dana kod sina», igrokaz u dva čina (prikazuju domaći srednjoškolci). 4.) Kolo međumurskih narodnih pjesama. Poslije rasporeda nevezana zabava: srećolov, kineska licitacija, bitka sa korijandolima i zmijama i t. d. te ples do zore. Ulaz besplatan, a dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću. Namijenjeni su — kao i do sada — za promicanje pučke prosvjete u našoj općini.

* **Slovenci v Braziliji.** Iz Sao Paula v Braziliji pišejo: V Braziliji je naseljenih približno 150 Slovencev, večinoma iz nekdanje Primorske, ki je po mirovni pogodbi pripadla Italiji. Naselili

so se tamkaj pretežno v zadnjih petih letih. Imajo tudi dve slovenski kulturni organizaciji: Slovensko izobraževalno društvo «Ornuš» in slovenski pevski zbor «Primorje». Vseh Jugoslovancev je tamkaj nad 60.000. Ustanovili so si lani svoj časopis «Jugoslovan v Braziliji», ki izhaja enkrat na teden. Razen tega so mnogi naročeni na «Slovenski tečnik», ki izhaja v Buenos Airesu in je namenjen vsem Slovincem v Južni Ameriki. Mesto Sao Paulo leži 800 metrov nad morjem in ima zdravo podnebje.

* **Siromak je še ob smrti siromak.** Blizu Trbovelj se nahaja mala hribovska fara Marija Reka, ki šteje par raztresenih hiš. Prebivalci te vasice zalagajo približno dve uri oddaljene Trbovlje z mlekom, maslom, sadjem in drugimi domačimi pridelki. Na tej cesti srečaš vsak dan težko natovorjene ženske in dekleta ob vsakem letnem času in ob vsakem vremenu. V vojnem času so pobrali iz farne cerkve vse zvonove, da so jih pretopili v topove. Letos so si farani nabavili nove, in sicer kar štiri, kar je za tako farico naravnost luksuz, če pomislimo, kako trda gre kmetom za denar. Pred par tedni so bili zvonovi blagoslovljeni. V tej fari živi družina, oblagodarjena z otroci, velikimi in majhnimi. Vrh vsega se je naselila v družini bolezen in smrt. Tekom enega leta so umrle tri hčere za sušico. Izgarana je legla na bolniško posteljo še mati. Dokler je bila še količkaj pri moči, je tudi ona s hčerkami nosila mleko in druga živila v Trbovlje. Na smrtni postelji je ležala, prav v času, ko so blagoslovljali zvonove. Par dni pozneje je umrla in vsi so mislili, da bo ona prva, kateri bodo zvonili novi zvonovi. Ali krščanska ljubezen je odbila drugače. Nji ni zvonilo, ker ni prispevala k novim zvonovom, čeprav so bili sorodni ki pripravljani plačati vse cerkvene in pogrebne pristojbine, torej tudi zvonjenje. No, pa nič huđe: Če so pokojnico obsodili gotovi ljudje na zemlji, Bog jo pa gotovo ni zavrgel zaradi tega, ker ni mogla prispevati k zvonovom.

* **Velike konjske dirke** priredi Kasaško društvo v Mariboru na svojem dirkališču na Teznu 15., 21. in 22. septembra. Dirke so nujno potrebne za rejo ameriških kasačev, ker se tako nudi prilika in vzpodbuda konjerejcem, da pri dirkah dokažejo konji svoje sposobnosti, konjerejci pa morejo pridobiti lepe nagrade. Društvo se za

GUSTAV STRNIŠA:

Na deželi

Pripovedka.

(Dalje)

CIGANI.

Zapadno od vasi se dviga koncem polja gozd, ki vstaja v nizek griček, ki je v sredi presekan. Na tej prirodni polici taborijo večkrat cigani, ki prihajajo čisto tod mimo in se ustavijo za nekaj dni. Na levi strani je polica strma, skoro navpična skala, pod katero teče reka, ki v dolgem ovinku obkroža kos polja. Na Polici se svetlika ciganski šotor kakor skalnata trdnjavica.

Tudi danes šotorijo na Polici cigani. Iz nizke trave se dvigata dva šotora. V prvem šotoru prebiva naša mlada znanica ciganka Jelka s svojim očetom in materjo, v drugem pa cigan Jovo in njegov oče. Tema dvema druguje pritepenec Cincara, vagabund, ki je prehodil že pol sveta in se naposled pridružil ciganom.

Jelka leži pred svojim šotorom in gleda v dolino. Vsa poljana je polna delovnih ljudi.

«O, prelepa Jelčica, sladka golobičica», se oglasi za dekletovim hrbtom hripov glas. Ciganka pogleda kvišku, strese jezno glavo in se začne v dolino.

Cincara, ki je ciganko nagovoril, se za to ne zmeni, spusti se poleg deklice na zemljo in se ji jame sladkati. Ona ga ne posluša in mu niti ne odgovori. Ker postopač ne odneha, se hoče ciganka dvigniti in oditi v svoj šotor. Divjak jo zgrabi in jo hoče objeti. Spretna ciganka se mu izvije iz rok kakor spolzka riba in ga mimogrede

sune s pestjo v obraz, da dedec kar zatuli. Ciganka se zasmeje in odbeži v šotor.

Cincara se zaničljivo zareži, pretegne parkrat svoje ude, se vleže na rob griča, prekriž roke na prsih in se zakotali v dolino. Kmalu stoji pred prvo hišo, stoječo na samoti ob gozdu, pogleda skozi nizko okno, se urno zasuče na peti in vstopi skozi ozka vrata v izbo.

Cincara obstoji v polmračni čumnati, se široko razkorači, pokima z glavo, se zazre trenutno v obraz pri peči spečega dedca in zakriči:

«No, klada, ali še vedno životariš in postopaš po svetu?»

Nagovorjeni se ne zmeni, globoko hrope skozi rdeči nos, štrleč med sršečimi brki, le zabuhlo lice se reži v spanju.

«Ali si se spet naložil ta kratkega?» zavpije Cincara, pristopi in sune spečega s pestjo v rebra ter upre vanj oči. Clovek na klopi se isti hip strese in se kot žoga požene kvišku ter divje zakriči:

«Kaj hočeš, hudič?»

Potepuh se široko zareži, pomežikne z drobnim levim očesom:

«No, Matevž, ali ne poznaš več svojega ljubega bratac potepuha, ki ti ga je Bog dal, a tujina vzela?»

«Gašper», se zakrohoče Matevž, pograbi brata za roko in ga potisne poleg sebe na klopi.

Medtem, ko se brata pogovarjata, zahaja solnce. Mladi cigan Jovo in lepa Jelka tavata ob vodi, a stara ciganka kuha večerjo. Iz kotla vstaja dimasta zmiija in se zaganja v hrib. Rdeči jeziki oblizujejo bakreni kotel, dokler se ne začujejo iz njega grgrajoči glasovi vrele vode,

Jovo obsedi na skali. Njegova tovaršica se ziblje v boku, stoječa blizu njega v travi.

«Zasviraj!» krikne ciganka in ga izzivalno pogleda s svojimi velikimi mračnimi očmi.

«Ne morem! Samo danes me pusti, tako tesno mi je! Zdi se mi, da ne bo pela struna pod mojim lokom, da se mora moja melodija razliti v bolno ihtenje.

«Jaz pa hočem, moraš igrati, moraš!»

Ciganka tepeta v travi z nogami, našobi ustne in gleda Jova mrko, ukazujoče.

Cigan se bolno nasmehne, dvigne violino in zaigra. Pesem štrepetata tava po hosti, se lovi med visokim smrečjem in dram' gozdne pevce, ki odgovarjajo z visokimi čivkajočimi glasovi.

Ciganka na skali se zazre v valove pod seboj. Oko ji seva v zarji, z rjavimi nogami toče takt in se vedno živahneje ziblje v boku.

Glas violine se jača, spaja s šepetom vetra, ki buri iz ravnine.

Ciganka se sklanja vedno globlje nad vodo in gleda v vodnem zrcalu svoje lice. Hipoma se požene kvišku in zapleše v mehki travi.

Ko se vrača Cincara v hrib, je že popolnoma mračno. Pod nekim grmom najde počivajočega vraga.

«Kaj delaš tukaj, postopač?» se zadere Cincara nad peklenščkom in mu hoče kar na lepem prisoliti zaušnjico. Baraba je srbe volje, brat mu izplačuje že 20 let očetovo dedščino, pa se je danes zopet zastoj oglašil pri njem, saj Matevž nima nikoli beliča v žepu; kadar ga pa ima, ga zapije, še preden se denar pograbe v njegovem žepu.

Vrag se prijazno zasmeje, seže v notranji žep in privleče čutarico žganjice: «Zakaj je jeziš nad

povzdigo lepo razvijajoče se konjereje v Sloveniji ni strašilo žrtev in truda ter prireja tako še tri kasaške dneve. Vsak dan bo po pet enovprežnih dirk in ena dvovprežna dirka. Skupne nagrade znašajo okroglo lepo vsoto 50.000 Din. Ker je namen prirejanja dirk predvsem povzdiga domače konjereje, je društvo določilo konjem slovenske kmečke reje popuste in še posebej kmečkim vozačem. Konjerejska razstava v Ljutomeru je pokazala, s kako prvovrstnimi konji razpolagajo kmečki posestniki. Določen je rok za prijave do 7. septembra. Upravičeno je upanje, da bo pri jesenski kasaški prireditvi v Mariboru zbrano toliko konjev, kakor jih najbrže doslej še ni bilo v Mariboru. Da bi se tudi poset dirk od strani občinstva povečal, se je društvo odločilo, da se izžreba ena vstopnica, katere imetnik bo dobil dobro uporabnega kasaškega konja. Žrebanje bo zadnji dan med četrto in peto dirko, in zato naj posetniki dirk dobro spravijo vstopnice. Zeleti je, da si sportni krogi nabavijo kasače, da bodo take dirke številnejše in zanimivejše. Na Murškem polju je dovolj dobrih kasačev naprodaj in Kasaško društvo v Mariboru da rade volje vsakomur potrebna navodila in nasvete za nakup konjev iz naše domače konjereje.

* Cerkev sv. Save v Celju. Svečano polaganje temeljnega kamna za prvo pravoslavno cerkev v Sloveniji, za dom sv. Save v Celju se bo vršilo v nedeljo 1. septembra.

* Splavarji na Savinji. Zaradi pardnevnega deževja je Savinja s svojimi pritoki vred močno narasla in so se te dni pojavile na vodi cele kolone splavov. Voda ki je bila zelo kalna in umazana, je sedaj zopet čista.

* Legitimacije za obisk jesenske prireditve «Ljubljana v jeseni» od 31. t. m. do 9. septembra so že v prodaji. Dobe se po 30 Din pri vseh večjih denarnih zavodih, županstvih, raznih društvih in v Ljubljani pri tvrdkah: Putnik, Josip Zidar, Obrtna banka, Jugoslavenska banka, Jadransko-podunavska banka, Zadruga gospodarska banka, Prva hrvaška štedionica, Ljubljanska kreditna banka, Češka industrijalna banka, Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Zadruga banka, Komercijalna banka, Aloma Company, Brezalkoholna produkcija, Kmetijska družba za Slovenijo in Posredovalec. Zavodi, trafike itd., ki teh legitimacij še nimajo v razpečavanju, pa

jih žele prodajati, naj se takoj obrnejo na urad velesejma. Občinstvu priporočamo, da se posluži te ugodne prilike in si nabavlja legitimacije že v predprodaji.

* Člani adventistične vere napovedujejo konec sveta. V Beogradu se je začela močno širiti knjižica «Na pragu nove dobe», ki jo je napisal neki adventist in jo dal tiskati v Novem Sadu. Pisec napoveduje skorajšnji konec sveta in z njim vred seveda tudi Beograda. Priložene so celo slike o strahotah poslednjih dni. Možak pač hoče s svojo knjižico le dobro zaslužiti pri lahkovernih ljudeh.

* Borba za milijardo dedščino. Borba za dedščino v znesku 22 milijonov funtov šterlingov ali šest milijard in 160 milijonov dinarjev, ki jih je brivec Nikola Bizumić, izumitelj stroja za striženje las, zapustil svojim dedičem, je v Sremu glavni predmet razgovorov. Vsi, ki upajo na dedščino, iščejo sedaj dokumente, s katerimi bi mogli dokazati svoj rododredstvo s pokojnim bogatim brivcem, ki je umrl v Angliji v Londonu leta 1906. Rojen je bil pokojni Bizumić v selu Dobrinca v okolici Rume kot sin Stjepana Bizumića in njegove žene Naste.

* Za jesensko porotno zasedanje v Ljubljani, ki se bo pričelo 9. septembra, so izžrebani naslednji porotniki: Rozman Andrej, posestnik, Vrzdenc 1; Peterlin Franc, posestnik in čevljar, Kamnik 15; Švigelj Ivan, posestnik, Brest 9; Basaj Anton, kmetovalec, Suha 18; Novak Ignac, posestnik in trgovec, Vnanje gorice 29; Škril Ivan, posestnik in trgovec, Čevica 10; Janželj Mihael, posestnik, Staje 13; Prešern Jože, posestnik in trgovec, Lesce 5; Škrlep Franc, trgovec, Mala vas 26; Kratky Anton, posestnik in gostilničar, Podgora 23; Rode Valentin, posestnik Stara Vrhnika 41; Gradišar Andrej, posestnik, Križe 12; Zupančič Josip, posestnik, Pece 14; Bočan Janez, posestnik, Seničica 5; Peterlin Miro, posestnik in hotelir, Kranj 14; Udovič Alojzij, posestnik, Slivice 24; Kraljič Ivan, posestnik, Kremenca 5; Lakner Alojz, trgovec, Planina 147; Štupnik Josip, posestnik in gostilničar, Velika Račna, 31; Robida Anton, posestnik, Zgornji Kašelj 8; Otoničar Franc, posestnik, Cerknica 69; Verbič Josip, posestnik, Vrhnika 7; Okorn Janez, posestnik, Veliko Lipljenje št. 1; Oset Franc, posestnik in gostilničar, Spodnje Domžale 30; Jeglič Franc, posestnik, Podtabor 12; Jenko Andrej,

posestnik, Goričane 23; Marolt Jože, posestnik, Male Lipljenje 10; Hubat Feliks, kmetovalec, Zapuže 6; Jerala Ivan, pos. Pirniče 21; Smole Ivan, posestnik, Dravlje 88; Gašperlin Ivan, trgovec, Senčur 64; Sajovic Franc, trgovec, Medvode 17; Ložar Franc, posestnik, Bizovnik 20; Bregar Josip, posestnik, Sap 1; Vončina Josip, posestnik, Planina 133; in Krašovec Franc, posestnik in lesni trgovec, Vrhnika 382.

* Reja ovc je dobičkanosen posel, če ga pravilno opravljáš. Ročna preja je zelo zamudna in nepraktična, ker ni enakomerna. Strojna preja je enakomerna in da prekrasno ročno pletivo, ki je obenem zelo trpežno. Kaka je strojna preja iz domače volne, boste lahko videli na jesenski razstavi Ljubljanskega velesejma. Opozarjamo na to prebivalce iz onih krajev, kjer goje ovce.

* Nagla smrt. Iz Konjic nam pišejo: Nenadoma je preminul Gričnik Mihael, sin pokojnega cerkovnika iz Konjic. Šel je po brvi čez Dravinjo, brv se je prelomila, fant je padel v vodo, ki sicer ni visoka, ali vendar se je tako prestrašil, da je v par minutah potem na bregu Dravinje umrl zadet od kapi. Njegov oče je umrl šele pred dobrima dvema mesecema.

* Strela udarila v zvonik v Konjicah. Pri zadnji nevihti je udarila strela v zvonik nadžupnijske cerkve ter odskočila od strelovođa na električni vod za razsvetljavo in ga popolnoma uničila. Poškodovana je tudi strop v cerkvi. Škoda cenijo na okroglo 10.000 dinarjev.

* Kdo je bil zaščitnik nižjih slojev med svetovno vojno? Kdo je delal le za interes včlanjenih rodbin v oni dobi, ko je tako bujno cvetelo verižništvo? Bile so to konzumne zadruge, ki nadaljujejo svoje delo v blagostanju ljudstva še danes. Prepričaš se lahko o tem na zadrugi razstavi v paviljonu «K» na ljubljanskem jesenskem velesejmu od 31. t. m. do 9. septembra.

* Letošnje premiranje konj v ljubljanski oblasti. Letošnje premiranje plemenskih konj v ljubljanski oblasti priredi oblastna samouprava (oblastni odbor) s sodelovanjem Konjerejskega društva v naslednjih krajih: v četrtek 29. t. m. ob 8. v Št. Vidu nad Ljubljano, v petek 30. t. m. ob 8. na Igu, v nedeljo 1. septembra ob 8½ v Št. Jerneju, v ponedeljek 2. septembra ob 8. v Brežicah, v torek 3. septembra ob 8. v Kranju, v sredo 4. septembra ob 9. v Lescah, v četrtek

menoj, bratec? Niti ne poznaš me ne, pa me obkladaš s postopačem Ali si ti tako priden človek? Sedi poleg mene in priveži si dušo, potem se pa kaj pomeniva!»

Cincara zadovoljno zamomlja, nastavi steklenico na usta ter jo izprazni skoro do polovice. Čudno se mu zdi, da ni izpil več žganjice, saj bi po njegovem mnenju morala biti steklenica že skoro prazna, tako krepko je potegnil. Možak pa ne premišljuje o tem, spusti se poleg ležečega vraga in kmalu sta v živahnem razgovoru.

Ko pove vrag Cincari, da bi se rad seznanil z Jelko, ga potepuh nezaupljivo pogleda. Kmalu pa jame delovati v postopačevi glavi žganjica.

«Rad bi videl, da bi ciganka premotila tistega kmeta Matijo, Ahačevega sina, ki je tako neumno zatelehan v svojo punčaro. Rad bi se jima oddolžil, zato bi ju rad razdvojil. Matija ima denar, njegov stari še vedno in če bi ciganka fanta premotila, ji bo dal vse, kar bo hotela», je pripovedoval vrag Cincari.

«Da, da, že pravi Ti pojdeš z menoj k staremu ciganu, njenemu očetu. Boš videl, da jo pregovorimo, da se bo začela zanimati za tistega norea zaljubljenega; saj ima naju vse eno lahko malo rada, ali ne?»

Cincara je pri tem pomežiknil in hudobno pogledal Malucija. Ta se ga je takoj zbal in segel znova po steklenici ter mu jo ponudil.

Potepuh je znova pil in pil, a steklenica je ostala do polovice polna. Ko je Cincara steklenko vrnil, je govoril nekaj o sleparstvu in se naposled brez besede zvrnil v travo, kjer je obležal kakor ubit.

Vrag je hotel izrabiti drugič naklonjenost Cincare, a najprej je sklenil prvi korak storiti

samega namesto njega. Zvlekel je torej potepuha v goščo, ga sleknil in se preoblekel sam v njegove zamazane cape. Ko je bil oblečen v vagabundovo obleko, se je nagnil nad onesveženim in trikrat kriknil: «Moje telo tvoje telo, tvoje telo moje telo!» In glej, človek na tleh se je spremenil v vraga Malucija, a vrag je postal pristni Cincara, ki je robantil po hribu in se bližal godrnjajoč ciganskemu taboru.

Cigani so veselo sprejeli svojega tovariša, ki jim je pripovedoval, da mu je brat dal čutaro domače žganjice in porudil jim jo je. Stara ciganka in cigan sta pila, Jelka in Jovo pa nista hotela poskusiti strupene pijače.

Vraga je jezilo, da dekle ne pije, vendar je začel takoj koketirati s ciganko, ki je zdaj čutila do njega neko čudno nagnjenje, katerega ni prej nikoli imela. Malucij ji je v pričo starega jel prigovarjati, naj premoti Ahačevega Matijo, s katerim se bahajo njegovi stari, češ, da je najpoštenjši fant v fari. Jelka se je smejala do solz in dejala, da si takega neizkušnega fanta vedno upa prisvojiti, zlasti še, če kaže, da bo imela pri tem dobiček.

Vrag ji je lagal, da je tudi stari Ahač nasprotnik fantovi ljubezni, ker ne mara sosedovih, s katerimi so se že pred leti sporekli. Seveda bo stari še bolj norel, če zve, da se je sin spajdašil s ciganko, toda to bo rodilo med sosedi še večje sovraštvo, saj bo stari zvrčal krivdo na Ančko, češ, da si ni znala popolnoma prisvojiti srca njegovega sina.

Zadovoljen se je tisto noč vrag vračal v dolino, kjer je vrnil Cincari prejšnjo podobno, ga zbudil in spremil v šotor.

Ko se je Malucij vračal proti Mirnemu dolu, ki je bil oddaljen dobre pol ure od Police, je opazil v daljavi, da nekje gori.

POŽAR.

Tisto noč, ko je vrag obiskal cigane, ni mogel stric Tomaž dolgo zaspati. Starec se je premetaval po postelji, se jezil sam nad seboj in godrnjal. Ves život ga je srbel in parkrat je zagodel:

«Preveč sem začel piti, to je od krvi, samo od krvi, ki se je, prokleta, zmešala v meni - vinom; zdaj se pa zaganja omamljena ob stene mojega telesa!»

Ko je ležal starec nekaj časa obrnjen proti oknu, se mu je naenkrat zazdelo, da se tam zunaj svetlika.

«Vraga, daniti se še ne more, prezgodaj je», je zamomljal stric in skočil v spodnjih hlačah k oknu. Takoj odskoči in divje krikne. Starec se je prestrašil, saj je gorela njegova lesena šupa poleg hiše, ki se je tudi že vnela.

«Nekdo mi je zanetil», je zavpil starec, potegnil nase hlače, pograbil svojo hranilno knjižico z zavarovalno polico, ki je ležala vrhu skrinje in že naslednji trenutek je zbežal iz hiše.

Tomaž je takoj, ko je prišel na prosto, skočil okoli ogla pogledat, če bi kje videl požigalca. Res je opazil v daljavi izginjajočega človeka, ki je utonil v mraku.

«Nergač, hudič», je zarobantil stric in jel kričati okoli hiše.

Pritekli so sosede. Med razori se je tedaj pojavil Malucij, vračajoč se iz Police.

Ko so sosede zagledali vraga, ki se je hotel izogniti množici, je naenkrat nekdo zakričal:

5. septembra ob 8. v Mengšu, v petek 6. septembra ob 8 1/2 v Vel. Loki. V poštev pridejo za premiranje le konji, ki ustrezajo značilnemu tipu dotičnega plemenskega okoliša. Lastniki plemenskih konj morajo komisiji dokazati potom plemenilnega lista, da je konj potomec oblastnega, odnosno licenciranega žrebca. Izjema je dovoljena le pri plemenskih kobilah, če dokaže posestnik, da je kobila že tri leta v njegovi lasti. Pri premiranju bodo predvsem vpoštevali one plemenske konje, ki so najsposobnejši za izboljšanje konjereje dotičnega okoliša. Prednost bodo imeli oni konji, ki dokažejo tudi potomstvo po materi. Ogledovanje in premiranje se bo vršilo za naslednje skupine: I. skupina: žrebetne kobile in sicer pri mrzlokrvnem plemenu od njih 4. leta, pri toplokrvnih pa od 5. leta starosti dalje. Prednost bodo imele ob enaki kakovosti mlajše, oziroma one z dobrim zarodom. II. skupina: triletne nepripuščene ali 4letne pripuščene žrebice toplokrvnih plemen ter 3- in 4letne pripuščene žrebice mrzlokrvnih pasem. III. skupina: dveletne žrebice in 2letni žrebički, ako obetajo postati dobro pleme. IV. skupina: enoletne žrebice in žrebički, ki obetajo postati dobri za pleme in dokažejo tudi materin rod potom plemenilnega lista. Živinski potni list je treba za vsakega konja prnesti s seboj.

* **Karambol tramvaja z vozom.** Ko je pripeljala posestnica Katarina Vidalijeva iz Mengša te dni v Ljubljano več posod mleka in vozila po Strossmayerjevi ulici na Poljansko cesto, je baš ob istem času pridrvel nasproti voz električne železnice. Vidalijeva je brž pognala, bilo pa je že prepozno. Tramvajski voz, ki ga voznik ni mogel zavreti tako hitro, se je zaletel v zadnji del enovprežnega voza Vidalijeve. Posledica tega je bil silen sunek, ki je vrgel z voza več posod, iz katerih se je zlilo 95 litrov mleka. Poškodovale so se tudi posode in je močno trpel voz. Vidalijeva, ki navaja, da voznik električnega voza ni dajal nikakega opozorila z zvoncec, ima okrog 700 Din škode. Voznik se zagovarja, da je pač opozarjal z zvoncec, pa ga Vidalijeva zaradi ropota posod na svojem vozu bržkone ni čula. Kdo bo trpel nastalo škodo, bodo odločile priče.

* **Nezgoda.** Pišejo nam: Ponesrečil se je v nedeljo 18. t. m. Stefan Dobršek, posestnik na Babni gori, pri streljanju ob zlati poroki. Pri za-

žiganju možnarjev je enega razneslo. Eksplozija je vrgla posamezne kose možnarja v njega in mu zlomila tri rebra. Razen tega se je poškodoval tudi pri padcu. Moža so pripeljali v bolnišnico v Celje.

* **Požar in človeška žrtev strele.** V logaški okolici je predzadnji ponedeljek popoldne divjala nevihta. Močno je grmel in treskalo. Naliv pa je bil splošno v korist vsem poljem. Toče ni bilo. V malem naselju Žiberše pri Rovtah je strela udarila v kozolec posestnika Andreja Merlaka. Zgradba je bila mahoma vsa v ognju. Gašenje je bilo zaradi pomanjkanja vode zelo otežkočeno. Požar je kozolec v eni uri popolnoma upepelil. Neki starček, ki je vedril pod kozolcem baš v trenutku, ko je strela udarila, je zgorel.

* **Strela udarila v čredo živine.** Iz Črne v Mežiški dolini pišejo: Te dni je strela udarila na planini posestnika Antona Florina v čredo goveje živine, ki se je zatekla pod neko smreko. Strela je ubila pet glav živine, med njimi tudi enega 600 kg težkega bika. Od črede sta ostala samo en bik in ena krava, ki sta zbežala v bližnji gozd.

* **17leten deček izginil.** Pod Sv. Planino je pri posestniku Zmrzljaku že leto dni služil 17letni sin predilniškega delavca Ivana Raka iz Litije. Fant je opravljal lažja dela in dnevno nosil mleko strankam v Trbovlje. Tako tudi predzadnji petek. Zjutraj je odšel z doma proti Trbovlijam, pa se ni več vrnil. Gospodar se je čudil, da fanta ni od nikoder, posebno še, ker bi moral od strank prnesti denar za mleko. Odpravil se je torej za njim, da ga poišče. Spotoma pa je že izvedel, da se nahaja fantov koš s steklenicami v bližini Pečnikovega posestva. Nadalje so mu povedali, da se je fant ustavil na ondotnem sadonosniku in začel obirati sadje. Gospodinja ga je okregala in tudi malo zlasala. To je fanta ujezilo, da je pustil koš na mestu in zbežal. Ker je fant res bil ujezljive narave že od rane mladosti, ni izključeno, da si je sam končal življenje, ker se je že prej večkrat izrazil, da bo izvršil samomor. Iskali so ga po vsem gozdu, a ga doslej še niso našli. Zanimivo pri tem je dejstvo, da se je denar, ki ga je fant pri strankah v Trbovlijah pobral za mleko, ves nahajal v košu.

* **Velik požar zaradi strele pri Moravčah.** Nevihta, ki je razsajala pred dnevi po Gorenjskem,

je tudi Moravški dolini prinesla nesrečo, in sicer je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Vidergarja v Straži. Ogenj se je zaradi slamnate strehe silno hitro širil in je zajel v teku petih minut še kozolec istega lastnika in kozolec posestnika Vrbana. Bila je velikanska nevarnost, da se ogenj razširi na druga bližnja poslopja. Čeprav je vas Straža oddaljena četrte ure od Moravč in ima zelo težko pristopna pota, vendar so bili moravški gasilci izredno hitro na mestu nesreče z dvema brizgalnoma. Gašenje je bilo zelo otežkočeno zaradi pomanjkanja vode, vendar se je spretnemu postopanju gasilcev posrečilo lokalizirati požar. Gasilec se je iz hleva, ki je že četrte ure gorel, posrečilo potegniti še tri svinje, za kar jim gre vse priznanje. Gašenje je trajalo do ranega jutra, ker so vetrovi ponoči vedno znova netili še tleče objekte. Zgorelo je posestniku Vidergarju okrog 30 voz mrve in ves letošnji pridelek slame, posestniku Vrbanu pa tudi vsa mrva in nekaj slame. Žal, nobeden pesestnikov ni bil zavarovan.

* **Požar v Gameljnah.** Prejšnji četrtek okoli polnoči je začelo goret v podstrešju hiše Fr. Kalčiča v Srednjih Gameljnah. Požar so domači še pravočasno opazili ter so alarmirali vaščane. Prišli so takoj z brizgalno domači gasilci ter začeli reševati razno pohištvo in drugo imetje. Gasilci so kmalu ogenj pogasili ter preprečili, da se ni razširil na sosednje hiše in gospodarska poslopja.

* **Požar na Primskovem.** Te dni je nastal ponoči požar pri posestniku Francu Krtu na Primskovem pri Kranju. Goreti je začelo v gospodarskih poslopih. Na mesto požara je prihitelo poleg domačega društva še šest sosednjih, med njimi tudi iz Kranja z avtomobilom in obema motor-nima brizgalnoma. Gasilec se je posrečilo ogenj lokalizirati. Zgorelo je do tal večje gospodarsko poslopje in drvarnica, med tem ko so Krtu rešili stanovanjsko hišo in hleve. Škodo cenijo na 50.000 Din, ker mu je pogorelo 15 voz sena, detelje in drugih poljskih pridelkov ter par kmetijskih strojev. Krt je zavarovan za poslopje s 15 tisoč dinarjev in za poljske pridelke z manjšo posebno vsoto. Kako je ogenj nastal, je še nepojasnjeno.

* **Sreča v nesreči.** V neposredni bližini Žalca v smeri proti št. Petru je privozil z veliko brzino po Ljubljanski cesti proti Žalcu neki šofer z oseb-

«Tale je požigalec in nihče drugi. Ali ga niste videli, kako se je pritihotapil izza hiše in se hotel umakniti?»

Dva kmeta sta pograbila Malucija, in preden se je ta dobro zavedel, je ležal zvezan v zeleni travi.

Sosedje so nosili vodo in polivali ogenj. Stric je robantil okoli njih, odvezal polne skafje vode in jo zlival v požrešne plamene, kakor bi metal vase kozarce vina. Plamen pa ni ponehal. Sosedje so se trudili, kar so se mogli, vendar niso mogli ničesar rešiti, še hišica je pogorela skoro do tal.

Ko so sosedge odhajali, se jim je stric zahvalil in se hipoma začel divje krohotati.

Sosed Miklavž je Tomaža začudeno pogledal, a starec ga je krepko lopnil z roko po rami:

«Le glej me, le, ni se mi zbledlo, ne! Vsi me poznate in veste, da sem poštenjak. Pa je nekdo prišel in mi posvetil. Meni se kar zdi, da je tisti požigalec mislil, da bo s tem ognjem posvetil staremu Tomažu na drugi svet. Vem, da si je dejal: pijanec je, spal bo in lahko se zgodi, da zgore z bajto vred tudi njegove stare kosti. Hahaha! Pa mi je naredil uslugo! Ravno pred nekaj tedni je hodil po vasi tisti škric, ki je zavaroval kmete proti ognju. Enkrat sem ga že mislil postaviti čez prag, naposled se mi pa vendar le ni zdelo napačno, zavarovati se. Res sem se zavaroval proti požaru. Nihče ni tega zvedel, saj sem držal čeljustačo. Zdaj si bom lahko postavil zidano hišico, hahaha! Vi ste zgrabili Ahačevega hlapca. Šele parkrat sem ga videl in se tudi meni ne zdi kaj prida; ampak glede požiga je po mojem mnenju tako nedolžen,

kakor kateri izmed nas. Sicer bodo pa to zadevo presodili sodniki.»

Isto noč je ležal stric pri sosedu. Vso noč ni zatisnil oči, pa tudi njegov nečak jih ni zatisnil; saj je v svojem zajčjem strahu vso noč čakal, da potrka na okno orožnik, ga aretira in odvede s seboj kot požigalca.

Jutranja zarja je vrgla Nergača iz postelje. Zaspan in krmežljav je jel laviti okoli hiše. Popoldne je prišel mimo stric, ki je bil v mestu zaradi zavarovalnine. Ko je Nergač starca zagledal, se je urno umaknil za hišo. Tomaž je stopil par korakov za njim, obstal v sadovnjaku in zakričal:

«Ti, moj dobri nečak, prav lepa hvala za prijaznost! Vem, da si bil ti. Takole na pol sem te spoznal. Stavim sto na deset, da si sinoči ti spustil v moj skedenj rdečega petelina. Motiš se pa, če morda misliš, da si mi napravil kako škodo! Verjamem, da si želel, da bi se tvoj stric malo opekel. Da te pa ne bo skrbelo, ti povem, dragi moj, da sem se ravno zadnji čas zavaroval proti požaru. Opekel se nisem in upam, da bo prej tebe vrag vrtel na svojem ražnju. Rekel bi ti, da se sramuj, pa vem, da bi bila besela zaman. Nekoga drugega so prijeli namesto tebe. Pa upam, da bo prišla pomota kmalu na dan in bodo povabili tebe kot požigalca pred sodišče!»

Stric se je obrnil in odšel, a Nergač je obstal poparjen za hišo.

Večerilo se je. Izza gor so prijezdili oblaki kakor vitezi, v živordežih haljah so dreveli drug proti drugemu in blesteli v solnčnem zapadu ter se v mogočnih krdelih sprijaznjeni vračali in izginjali v zlateči se sinjavi.

Nergač je klel okoli hiše, obrcal nebogljenegega pastirja, ki je prepozno gnal krave na pašo, ter zmerjal počasnega hlapca Jerneja, ki je vedno delal enakomerno, mahajoč kakor po taktu z dolgimi rokami. Ko se je gospodar vanj obregnil, si je Jernej podrgnil z dlanjo svoj prifrknjeni nos, pogladil kozasti obraz ter se nasmehnil s črnimi mišjimi očmi. Za zmerjanje se niti zmenil ni, in to je gospodarja še bolj jezilo in razburjalo.

Naslednji dan je določil župan komisijo, ki je pregledala polje in ugotovila, kje se bili predstavljani mejniki.

Kmetje so začudeni spoznali, da imajo vsi predstavljene svoje mejnike in jame, iz katerih so bili mejniki dvignjeni, lepo zasute, tako da ni mogel nihče več točno ugotoviti, kje je stal njegov mejnik.

Spočetka so sosedge drug drugega sumljivo gledali in se obsojali v duši. Kesneje, ko so ugotovili, da so najbrže vsi mejniki preloženi, so se nekoliko potolažili.

Tedaj je dejal župan:

«Verujte mi, prijatelji, da je to storil nekdo, ki hoče zasejati med nas seme sovraštva in vepiti razdor. Kdo je bil, jaz ne vem. Morda ga bomo dobili, morda tudi ne. Svojega smotra pa dotičnik ne sme doseči. Mi ostanimo složni, kakor smo ostali doslej! Poklicali bomo merjevca, da nam premeri polje in ugotovi, kje so stali mejniki. Kamne bomo postavili na prejšnja mesta in vse bo dobro!»

(Dalje prihodnjic.)

nim avtomobilom. Istočasno mu je pripeljal nasproti na kmečkem vozu neki posestnik iz okolice Žalca. Konj se je prestrašil prehitro vozečega avtomobila, skočil proti sredini ceste in v naslednjem trenutku obležal mrtev na tleh. Avtomobil ga je na mestu ubil. Izmed ljudi ni bil nihče poškodovan.

* **Karambol dveh avtomobilov.** Te dni sta zadel na Halerjevem bregu med Smartuim in St. Vidom pri Celju drug v drugem dva osebna avtomobila, izmed katerih je bil eden last g. Šešerka iz St. Jurija. Dočim je bil drugi avtomobil le malenkostno poškodovan in je lahko takoj nadaljeval vožnjo, je avtomobil g. Šešerka tako močno pokvarjen, da so ga morali odvleči v Celje v popravilo.

* **Toča,** ki je padala predzadnji ponedeljek v raznih krajih, je napravila veliko škodo na polju v okolici Iga. Mnogo sadja je dobesedno sklatila z dreva. Veliko škodo trpe poljski pridelki po neurju tudi v krajih proti Turjaku in Grosupljem. V bližini Grosupljega je strela udarila celo v železniško tračnico, a ni povzročila nikake škode. Zanimivo je, da neurje ni povzročilo nikake škode v severnih krajih ljubljanske okolice tja do Medvod. Tu je naliv prav blagodejno vplival na rast poljskih pridelkov. V krajih okoli Device Marije v Polju, Vevč in Sostrega je trajal pač velik naliv, toda ni bilo toče.

* **Smrtna nesreča na Glincah pri Ljubljani.** V nedeljo se je pripetila na Glincah huda motociklistična nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Zastopnik Singerjeve tvrdke s šivalnimi stroji Andrej Gostinčar se je z motociklom vozil z Vrhnike proti Ljubljani. Nesreča je hotela, da sta mu na Tržaški cesti križala pot zakonca Marija in Ivan Podržaj. Gostinčar je, kakor zatrjujejo očitvidci nesreče, dajal signale s trobo, ki jih je pa priletna ženica najbrže preslišala. Motor jo je nenadoma podrl na tla in odletela je v loku po cesti. Padla je tako nesrečno, da si je prebila lobanjo in je bila takoj mrtva. Pokojna Marija Podržajeva je bila stara 66 let.

* **Požar na Betajnovi.** V malem naselju v Betajnovi pri Črnem vrhu je strela udarila v veliki kozolec posestnika Antona Celarca. Kozolec je bil v nekaj minutah ves v objemu ognja. Velik ognjen snop se je dvigal visoko proti nebu tako, da se je videl daleč proti Polhovemu gradu, Horjulu in Vrhniki. Gašenje je bilo otežkočeno še zaradi pomanjkanja vode. Rešiti niso mogli skoro ničesar. Požar je uničil mnogo letošnjega sena, žita, slame kakor tudi razno gospodarsko orodje. Posestnik Celarc je bil zavarovan za malenkostno vsoto.

* **Požar na Smolniku pri Črnem vrhu.** Te dni ponoči je strela med najhujšim nalivom adarila v velik hlev posestnika Josipa in Frančiške Bizjan na Smolniku. Hlev je bil s slamo krit. V hlevu je bilo 8 glav goveje živine in 11 ovc. Živina je bila v hlevu popolnoma omamljena od strele. Nad hlevom v seniku so prenočevali štirje moški, in sicer 34letni Andrej Koprivec ter trije bratje: 16letni Jernej, 15letni Rudolf in 9letni France Kucler. Strela je vse omamlila, toda ni jih poškodovala. Ko je že bilo s senom napolnjeno podstrešje hleva v plamenu, se je k sreči prebudil Andrej Koprivec, ki je takoj zbudil ostale tri prenočevalce ter jih spravil ven na sveži zrak. Hlev je nato v hišo posestnika Bizjaka ter vse domače obvestil o požarni nesreči. Začeli so takoj reševati iz hleva živino. Rešili so dva vola in enega junca, dočim je ostalih pet glav goveje živine in vseh 11 ovc postalo žrtev požara. Poleg hleva je pogorel tudi kozolec z vsem gospodarskim orodjem in zalogo sena. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Polhovega gradca pod vodstvom načelnika g. Franceta Mravljeja iz Pristave. Posestnik je bil zavarovan le za malenkostno vsoto.

* **Neznan vzrok samomora.** V Spodnjem Kašlju pri Ljubljani se je primeril žalosten dogodek. Posestnikov sin, 24letni Alojzij Dovč je te dni dopoldne v domači sobi krpal čevlje v navzočnosti sestre Frančiške. Tej je napol šaljivo pripomnil: «Ko popravim te čevlje, potem bom šel.» Res, ko jih je zakrpal, je odšel iz sobe. S seboj

je vzel iz omare še kos kruha. Odstranil se je v podstrešje. Sestra ni njegovim besedam pripisovala nobene važnosti. Opravljala je svoje poste. Čez eno uro pa je pogledala vendar v podstrešje. Tu se ji je nudil grozen prizor. Svojega brata je zapazila viseti na vrvi, ki je bila napeljana za sušenje perila. Prerezala je vrvi, toda bilo je prepozno, kajti Alojzij Dovč je bil že mrtev. Vsi pozikusi zbuditi ga k življenju, so bili brezuspešni. Splošno prevladuje mnenje, da je šel mladi Lojze prostovoljno v smrt, ker se mu je trenutno omračil um.

* **Žrtev Soče.** Dva mlada Tolminca, Ivan in Stanko Strgar, sta se vračala s Svete gore. Blizu solkanskega železniškega mostu sta se hotela okopati v Soči. Od poti in vročine sta bila razgreta, vendar pa je Stanko takoj skočil v vodo. Prijel ga je krč in preden mu je mogel brat priskočiti na pomoč, je nesrečnika odnesla voda. Njegovo truplo so našli drugega dne.

* **Pri nočnem kopanju utonil.** V Starem logu pri Kočevju se je zgodila smrtna nesreča pri kopanju v vaški mlakuži. Rudolf Gričman, sin oglarja Gričmana, se je ponoči šel kopat v vaško mlako. Z njim se je kopalo precej tovarišev, ki pa so kmalu odšli. V vodi je ostal samo še Gričmanov. Ker ni bilo drugi dan fanta na delo, so začeli sumiti, da je utonil. Več vaščanov se je opremilo z drogovi in so šli iskat po mlaki nesrečnega Gričmana, katerega so tudi po dolgem iskanju našli. Ljudje sodijo, da je postalo fantu nenadoma slabo in je tako utonil. Rudolf Gričman je bil šele 19 let star.

* **Požar v Stražnjem vrhu.** V Stražnjem vrhu pri Majerlu je bil nedavno požar. Strela je zažgala hišo Matije Wolfa in gospodarske objekte posestnika Jožefa Rožiča iz Toplega vrha. V hlevu posestnika Matije Wolfa so se nahajale krava in kokoši. Vse to je zajel ogenj in upepelil. Ljudje so si rešili komaj golo življenje. Prihitei so sicer gasilci iz Majerla, toda ogenj je bil silnejši in hitrejši. Od vseh treh poslopij je ostalo samo zidovje.

* **Avtomobil podrl kolesarja.** Pri poslovnih prostorih tvrdke Agnitsch v Novem mestu se je pripetila večja nesreča. V zaseki na Vratih se je hotel izogniti neki avtomobil, ki je privozil po ljubljanski cesti, dvema biciklistoma. Ker je bila cesta preozka, je zavozil preveč na desno, zbil levo vozečega kolesarja na tla, zdrobil kolo in obenem zadel v izložbeno okno tvrdke Agnitsch. Sreča v nesreči je bila, da se ni od razbitih drobcov izložbenega okna obrezal šofer, še večja pa, ker je malo pred karambolom odšla izza izložbenega okna, kjer ima g. Agnitsch svojo pisarno, njegova sestra.

* **Vožnja z avtomobilom za šalo.** Te dni je neki šofer iz Celja pustil svoj avtomobil pred šoštanjskim sodiščem. Sam je šel po opravkih. Kar se znajde pri avtomobilu brivski vajenec Rudolf Aram ter ga radovedno ogleduje. Naenkrat je bil pri volanu v avtomobilu in ga je hotel preiskusiti. Kot spreten vozač je hotel poskusiti, če se da avto tudi pokvariti in je zavozil z njim malo v jarek, kjer je precej poškodovanega pustil, sam pa zbežal. Dečko bo zaradi neumestne šale imel sitnosti.

* **Vlomi v ormoški okolici.** Te dni so se pojavili vlomilci pri Sv. Tomažu blizu Ormoža ter pozikovali svojo srečo najprej pri gostilničarki Cafovi, kjer pa so odnesli le del zaklanega teleta in telečjo kožo. Da so lažje opravili svoj posel, so omamili domačega psa. Čez nekaj dni so se ponoči lotili najprej trgovine Vinka Ozmeča. S klicanjem na pomoč jih je trgovec odgnal in niso povzročili druge škode, kakor da so odtrgali zapah. Ker torej tu niso imeli sreče, so se podali na tomaževsko pošto, kjer pa jih je gospa, ki je takoj čula ropot, pregnala s prižiganjem luči in so morali tudi tu pobegniti, zlomivši samo ključavnico. Mahnili so jo nato kar k sosedu, trgovcu Keglju, in odnesli iz trgovine blaga v skupni vrednosti okrog 5000 dinarjev. Da jih ni motil pes, so mu tudi tukaj podvrgli neko mamilo. Še ves drugi dan pes ni kazal nikake živahnosti, marveč je samo pogonal. Sledov za vlomilci ni nikakih.

Advokat
Dr. IVO ŠESTAN
je otvoril
svojo advokatsko pisarno 288
v MARIBORU
Aleksandrova cesta 35

* **Pretep na vasi.** Vincenc Princ, 22 let star, in Fr. Lukšič, 21 let star, sta se vračala iz vaške gostilne na Brodu pri Novem mestu v družbi več fantov proti domu in prepevala. Ker je bila že pozna ura, ju je opozoril posestnikov sin Anton Jakše, istotako z Broda, naj bosta tiho. Princ in Lukšič sta zaradi teh besed planila proti njemu. Jakše je hitro skočil za plot, da bi se izognil pretepu, toda bilo je že prepozno. Oba napadalca sta izvlekla nože in začela mahati po Jakšetu. Odnehala sta šele, ko je prišel iz hiše stari Jakše in vpil na pomoč. Anton Jakše se je moral zateči v bolnico po pomoč, dočim sta bila napadalca aretirana.

* **Z nožem v nogo.** V Budjanovo gostilno v Družmirju pri Šoštanju je prišel predzadnji nedeljo med drugimi tudi znani pretepač Škruba, ki mora odsedeti še petmesečno kazen. Izžval je zopet prepil, med katerim je dvignil stol. Tone Novak je hotel pomirjevalno vplivati, zato pa mu je prizadejal Škruba z nožem v nogo rano ter mu prerezal žilo. Novaku je nudil prvo pomoč zdravnik dr. Ferdo Korun, na kar so ga oddali v domačo oskrbo. Škruba pa so poiskali orožniki.

* **Uboj v silobranu.** V Velikih Brusnicah se je pred kratkim pripetil žalosten dogodek, ki je povzročil smrt 23letnega kočarjevega sina Lumperta. Slednji je zvečer izzival na vasi posestnikovega sina Jožeta Krašovca, ga večkrat udaril z remelnim po glavi in ramah, naskočil pa tudi njegovega očeta. Ko je videl Jože Krašovec, da je napaden njegov oče, je skočil domov, zgrabil tam motiko ter z njo udaril Lumperta po glavi, da se je zgrudil nezavesten. Lumperta so odpeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je izdihnil. Obtoženi Jože Krašovec se je moral radi prekoračenega silobrana zagovarjati pred sodiščem v Novem mestu. Obtoženec je stvarno opisal usodni dogodek in se zagovarjal, da je udaril Lumperta z motiko po glavi v razburjenju, ko je zaslišal stok udarjenega očeta, ki ga je rajni Lumpert obdeloval pod seboj. Sodni senat je po daljšem govoru Krašovčevega zagovornika obsodil Jožeta Krašovca na tri mesece težke ječe.

* **Vlom v gostilno.** V gostilno pri «Slepem Janezu» v Žapuzah je bil izvršen pred kratkim ponoči vlom. Doslej še neizsledeni vlomilec si je poiskal pri sosedu Berliču lesen drog, s pomočjo katerega je skrivil v kuhinjskem oknu mrežo in se skozi nastalo odprtino splazil v notranjost gostilne. Prišedši v kuhinjo, je odprl tudi vrata, vodeča v shrambo, iz katere je pobral pol kilograma salam, velik kos sira, 1½ kg šunke, 20 cigarete «Vardars», več steklenic z brezalkoholno pijačo, hlèb črnega kruha, neka perila ter pleteno torbico. Ko se je tat pošteno oskrbel z živili, je prišel stikati tudi za gotovino, ki pa je k sreči ni našel.

* **Vlom pri Sv. Marjeti ob Pesnici.** Mariborska policija je aretirala nekega Frana Krambergerja, ki je izvršil v zadnjem času številne tatvine in vlome. Preiskava je dognala, da je Kramberger izvršil tudi vlom pri Sv. Marjeti pri tamošnjem posestniku Partliču, kateremu je ukradel 4000 dinarjev v gotovini ter zlato žepno uro z verižico. Pri njem so našli tudi kolo in 16 kolkov po 10 dinarjev, ki najbrže istotako izvirajo od tatvine.

* **Spreten ponarejevalec dvodinarskih novcev.** Poglavarstvo požeškega sreza pri Čačku je aretiralo ključavničarskega pomočnika 18letnega Veselina Antonijeviča, ki je izredno spretno ponarejal novce po dva dinarja. Na sled so mu prišli, ker je preko svojih razmer razmetaval denar.

* **Poskušen vlom.** Tašča rudniškega tajnika g. Pleskoviča v Trbovljah gospa Meškova je bila predzadnji terek ponoči z otroki sama doma. Okrog polnoči je zaslišala pri odprtem oknu neki nenavaden ropot. V oknu je zapazila senco moškega, ki je hotel vdreti v sobo. Zato je začela klicati na pomoč. Ker ni imela drugega pri rokah, je zagrabila copato in jo vrgla vlomilcu v glavo. Vlomilec se je zbal ali pogumne gospe Meškove in njene copate ali pa stražarja, ki je med tem prihitel na pomoč, da je skočil z okna in pobegnil v temno noč. Stražar je opazil, da je imel vlomilec tovariša, ki je čakal skrit za hišnim ogrom. Obema lopovoma se je posrečilo pobegniti.

* **Tatinska služkinja.** Gostilničarka Angela Ferjančičeva v Dravljah je te dni vsa prestrašena ugotovila, da ji je zmanjkala iz zaklenjene podstrešne sobe usnjata torbica, v kateri se je nahajalo 15.000 dinarjev gotovine. Vsa preplašena gostilničarka je povedala zadevo takoj svojemu možu. Oba sta istočasno ugotovila, na de pride v poštev kot tat nihče drugi kakor njuna 17letna služkinja Julijana M., ki se je ponoči neznanu kam odstranila. Pobegla Julijana M. je male postave, okroglega bledega obraza, kostanjevih prstriženih las ter oblečena v rožnato krilo in belo bluzo.

* **Pobalin skoro zakrivil hudo nesrečo.** Ko se je vozil te dni posestnik France Peršin iz Stožic z enovprežnim vozom po Vodnikovi cesti iz Dravelj proti Šiški, je pripeljal za njim 17letni mešarski vajenec Ivan M., ki je, privozivši vstric Peršina, večkrat udaril z bičem po Peršinovem konju. Posledica je bila, da se je Peršinov konj vzpel, nato pa se pognal v ostrem diru naprej po cesti. Zdivjani konj se nikakor ni hotel ustaviti in je ostal ves Peršinov naprej brezuspešno. K sreči se je splašeni konj obrnil v Šiški na dvorišče neke hiše, kjer šele so ga mogli ukrotiti. Na Peršinovem vozu sta se nahajali poleg Peršina ter železničarja Fr. Sitarja tudi dve ženski in troje otrok. Vsi so bili v nevarnosti, da treščijo z voza po tleh, ali pa jih vrže sunek v kak zid ali ograjo. Imeli so se zahvaliti samo slučajju, da ni prišlo do strašne nesreče.

* **Nauk o zdravju.** Zdravje imenujemo tisto telesno in duševno stanje, ki izvira iz pravilnega delovanja vseh telesnih delov. Popolnoma zdravih ljudi je malo. Človeštvo je že od nekdanj iskalo sredstva, da si ohrani zdravje in podaljša življenje. Vendar se je šele v novjšem času iz tega raziskovanja razvila posebna veda — higijena (zdravstvo). Splošna higijena raziskuje zrak, vodo, zemljo, stanovanje. Osebna higijena uči, kako treba živeti, kako gojiti telo. Socijalna higijena raziskuje nedostatke, nastale iz medsebojnega družabnega razmerja človeštva. Ta veda skuša odstraniti vzroke socijalnih bolezni: jetike, spolnih bolezni in alkoholizma. Obrtna higijena skrbi posebno za varstvo delavskega stanu, stanovanja in prehrano. Plemenska higijena uči, kako naj se izboljša človeški rod. Šolska higijena pa je namenjena vzgoji mladine. Navedene pannonige higijene so podrobno in nazorno obdelane v posebnih odelkih higijenske razstave na velesejmu.

ZDRAVSTVO

Kolika

Kolika je kmečkim ljudem prav znana bolezen. Kolikokrat vidimo konja, ko se valja zaradi bolečin v trebuhu po tleh. Po njem je, če ni hitre pomoči.

Prav tako popadejo dostikrat človeka bolečine v trebuhu. Tak bolnik toži, da ga boli, kakor bi mu čreva na kol navijal. Navadno preidejo bolečine po par urah, če pije bolnik topel čaj ali dobro črno kavo. Če koga pogostoma na-

pada kolika, naj ne odlaga, temveč naj gre v bolnišnico. Tam ga vestno preiščejo in najdejo leglo bolezn, ki jo lahko z operacijo odpravijo. Pogosti vzrok takih kolik so zrastki med črevesjem, ki pritiskajo na čreva in zapirajo pot hrani, kar povzroča bolniku obilo bolečin. Drugič se zgodi, da se kos črevesa iz raznih vzrokov zavije. Bolnika popadejo naenkrat smrtne težave, obliva ga obilen pot, trebuh je napet in boleč. Če prične tak bolnik bljuvati, ne čakaj cele ure in ne išči mogoče oddaljenega zdravnika niti ne čakaj nanj, če je odsoten. Spravi bolnika brez odloga v bolnišnico, ker le opera-

terjev nož mu more rešiti življenje. Vsaka ura je dragocena. Če ga napade kolika ponoči, ne odlašaj do jutra. Zdravniki v bolnišnicah so pripravljene za take primere vsako, tudi ponočno uro, da mu pomagajo. Kolikokrat moreš slišati tožbe zdravnikov po bolnišnicah: «Kaj ste odlašali! Sedaj je prepozno, ker so vsa čreva in trebušna mrena vneta.» Kako radi bi rešili zdravniki bedniku življenje in jim je zato težko pri srcu, ker je zaradi vašega odlašanja vsaka pomoč prepozna. Vi nespametniki se pa še jezite potem na svoje dobrotnike, če niso napravili čudeža.

O prezgodnji starosti in vračajoči se mladosti

Smrt starke s 17 leti — Mati po videzu mlajša kakor njen sin — Novi zobje starca s 120 leti

Vsakemu živemu bitju in tako tudi človeku je usojeno, da živi neko gotovo dobo, potem pa umre. Zato ni čudno, da ljudje, ki so prekoračili tisto življensko dobo, umro zaradi starosti, čeprav jih ne nadlegujejo različne bolezni. Njihovi organi so doslužili, postali so slabotni in star človek umre, ne da bi čutil kake posebne bolečine.

Bolj čudno je, če se pojavijo na mladem človeku znaki starosti. Dobe se namreč tudi ljudje, ki že v mladosti napravljajo vtis starčkov. Nasprotno pa imamo večkrat priliko opazovati ljudi, ki so po letih že stari, ki pa so po telesu še pravi mladeniči. Tu bomo navedli nekatere take ne navadne primere, ki nam kažejo, kakor bi se narava igrala s človekom.

Pred kratkim je umrl v Ameriki neki William Grath v starosti 24 let. Dejstvo samo ni nič čudnega, saj se večkrat zgodi, da umro tako mladi ljudje; neka druga okoliščina nam tu preseneča. Še 14 dni pred smrtjo je bil videti ta mladenič popolnoma zdrav in človek bi mu bil komaj prisodil, da je že v 24. letu. Ko je umrl, so mislili zdravniki, da je temu vzrok vnetje ledvic. Ker pa je bil mladenič videti vedno zdrav in zdravniki o vzroku njegove smrti niso bili edini, so se odločili, da ga raztelesijo. Tu se je pokazalo pravo čudo: vsi udje njegovega telesa so bili tako izrabljeni, kakor bi bil mož star že 90 let.

Neki drug zagoneten primer se je pripetil pred dvema letoma v Parizu. Tu je umrla podobne smrti mlada deklica, po imenu Luise Deynon, daš ji je bilo komaj 17 let. Videti je bila starka 80 let; njena koža je bila nagubana, oči brez sijaja, lasje sivi in redki. En mesec potem, ko so jo sprejeli v bolnico, je trdno zaspala in umrla, ne da bi se bila še enkrat zavedla. Pri raztelesenju se je pokazalo, da je umrla zaradi starosti, čeprav je bila po letih še otrok.

Primer nekega Italijana, ki je umrl leta 1925. v bolnišnici zaradi starosti, se vidi še mnogo zagonetnejši, kakor sta pravkar navedena. Giglioti, tako se je imenoval oni mladenič, — je bil sprejet v bolnišnico za neozdravljive. Bil je že v takem stanju, da ni mogel več odgovorjati na vprašanja, ki so mu jih stavili. Teden pozneje je prišla žena srednjih let ter prosila, da bi smela obiskati bolnika. Bridko se je jokala ob postelji, in ko jo je usmiljenka sočutno vprašala, ali je bolnik morda njen oče, je žena med jokom odgovorila: «Ne, moj sin je.» Povedala je, da mu je šele 20 let, daš je bil že s šestnajstim letom pravi starček. A takrat je bil še zdrav in močan ter je lahko delal. Storili so vse, da bi ga ohranili pri življenju. Uspeha ni bilo. Vsak čas se je onesvestil in nemogoče ga je bilo rešiti. Sedemnajsti dan po sprejemu v bolnišnico je umrl. Slučaj je hotel, da je umrl istega dne 95letni starček. Primerjali so obe trupli. Pri obeh so bili organi skoraj v istem stanju, pri Gigliotiju pa še mnogo bolj obrabljeni kakor pri onem 95letnem starčku.

Navedli smo par primerov prezgodne starosti. Evo še par nasprotnih primerov. Znano je, da postane dobro oko že v srednjih letih dalekovidno in da moramo, če hočemo brati, držati knjigo ali časopis vedno dalje od oči; slednjič

lahko beremo le še z očali. To je glavni znak starosti. Večkrat pa se zgodi, da se povrne v starosti normalna ostrost vida. Neki star mož iz rodbine znamenitega zdravnika dr. Foissarja je opazil v starosti 87 let, da ne more več čitati z očali za dalekovidne. Poskusil je brez očal in glej — šlo je izvrstno, imel je prav tako oster vid kakor v svoji mladosti. Isto se je zgodilo neki stari ženi iz Agona. Že štirideset let je videla prav slabo, v starosti 90 let pa je čitala brez očal najmanjše črke.

Podobna čuda so se pripetila tudi pri laseh in zobeh. Isti zdravnik pripoveduje o neki ruski kmetici Mariji Vilanovi, ki je kot stoletna starka izgubila dva zoba, ki sta ji takoj zopet zrastle. Dalje se je seznanil z nekim možem, ki je bil star že 110 let in je bil že zdavnaj izgubil vse zobe, pa mu jih je v kratkem zraslo osem novih.

Zdravnik Kristijan Mentzelius pripoveduje drug primer o nekem 119letnem starcu, ki se je kazal za denar. Imel je dve vrsti lepih, belih zob. Ta mož je pripovedoval, da je bil slišal o starcu 120 let, ki je bil torej še starejši kakor on. Obiskal ga je in mu potožil, da ima hude bolečine v čeljustih. Stodvajsetletni mož pa ga je potolažil in mu razodel, da se bo pomladil, kajti bolečine v čeljustih pomenijo, da bo dobil nove zobe. On da je imel iste bolečine, na kar so mu znova zrastle vsi zobje.

Primeri, ki smo jih tu navedli, so resnični. Seveda so zelo redki in baš zato pa tem bolj zanimivi.

Živalstvo Slovenije

Človek je v življenju v neprestani zvezi z ostalimi živimi bitji. Večkrat je celo odvisen od njih. Ali kako malo ljudi je dandanes, ki bi se zanimali za stvarstvo, posebno pa za živalstvo. Mnogo imamo ljudi, ki živali smatrajo samo za nadležna in škodljiva bitja in jih zaradi tega sovražijo in preganjajo, kjer jih le morejo. Drugi zopet pripisujejo živalim čudne, nadnaravne sile ter se jih ogibajo, kjerkoli se jih morejo. Današnja mladina pretežno ne loči in ne pozna najpreprostejših prebivalcev v prirodi. Kaj rado se dogodi, da zasmehuje tiste, ki posvetijo svoj prosti čas opazovanju in študiju prirodnih bitij.

V tej dobi so uvideli v vsem kulturnem svetu, da je treba človeka vendar le na en ali drugi način zblizati z lepoto prirode in s čudesi stvarstva. Predvsem je potrebno, da človek spozna vsaj ta bitja, ki se nahajajo večkrat v njegovi neposredni bližini.

Razmišljajali so, kako to doseči. Najlepše bi bilo seveda opazovanje v prosti prirodi. Kdor pa je to poskušal zunaj, je gotovo uvidel, da je to zelo težavno. Lahko hodiš še tako previdno, pa boš kljub temu le redko tako srečen, da poprej opaziš ti divjo žival kakor ona tebe. Ko pa te je opazila, je že prekasno. Odločili so se pomnožiti in zboljšati obstoječe živalske vrtove ter jih postaviti, kjer jih še ni. To je bil tudi povod, da so se odločili prijatelji prirode v Ljubljani in pričeli pod težkimi prilikami snovati tak vrt.

Da jim to polagoma uspeva, smo imeli priliko videti že na lanskem jesenskem ljubljanskem velesejmu, ko je društvo «Zoo» priredilo lepo razstavo. Slabi časi so bili pozimi zaradi prezimovanja živali. Letos pa upamo, da bo tudi prezimovanje naših živali udobnejše. Ljubljanski občinski svet je namreč že določil poseben prostor, kjer bodo v kratkem pričeli graditi potrebna poslopja za shranjevanje in prezimovanje naših gojencev. Prihodnje leto pa bo Ljubljana že imela lep zoološki vrt, kjer bomo imeli priliko, videti večino naših živali. Ker je vzdrževanje obsežnih živalskih vrtov zvezano z visokimi stroški, katere bi bilo pri nas pri ne posebno ugodnih gospodarskih razmerah težko kriti, zato se bomo v Ljubljani zadovoljili le z živalmi, ki žive pri nas ali prihajajo med selitvami skozi naše kraje.

Pred ureditvijo omenjenega vrta pa bo društvo «Zoo» priredilo veliko razstavo na letošnjem jesenskem velesejmu od 31. t. m. do 9. septembra. Društvo hoče ponovno pokazati svoj resen namen in dosežen uspeh ter se priporoča v gmotno in moralno podporo.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Otvoritev Sokolskega doma v Oplotnici

Oplotnica, avgusta.

Dne 4. t. m. smo imeli pri nas slavje, kakršnega Oplotnica še ni doživela. Bil je pravi sokolski praznik, ki nam bo ostal v najlepšem pomenu. Že ob 3. zjutraj je bilo članstvo na delu ter izgotavljalo zadnja dela na malem, a okusno okrašenem zletišču. Točno ob 11. je godba mariborskega Sokola priredila kratek promenade koncert. Kmalu na to so prispela društva Maribor, Konjice in Slovenska Bistrica. Ob 2. se je formiral častni sprevod s pred zletišča k domu, kjer je bil stik in je nato sledila otvoritev. Brat starosta Fran Petelinšek je v preprostih, a pristrčnih besedah podal sliko dela oplotniškega Sokola, češ: «kakor oče izročja sinu pred izročitvijo posestva ključke, tako tudi jaz izročam po dovršenem delu ključke tega hrama Tebi. Čuvaj, kar smo si z žuljevimi rokami težko priborili. Oglejte, bratje in sestre, da tega nikoli ne zapravite!»

Najmlajši član Alojz Gričnik mu je prisegel zvestobo, da bodo vsi delovali tudi v naprej za največji napredek oplotniškega Sokola.

Brat Srečko Vitor iz Središča, prvi načelnik in ustanovitelj našega društva, je v vnešenih besedah poudarjal, da je seme, ki ga je pred desetimi leti zasejal, krasno vzkliko in pognalo ter da stoji sokolsko gnezdo na trdih pohorskih granitnih tleh, ki ga nobeden vihar ne more streti. Istotako je br. Julče Novak, zadivljen, da tako mala narodna postojanka zmora kaj takega, v iskrenih sokolskih besedah čestital društvu in narodnemu oplotniškemu občinstvu. Nato so se otvorila vrata in sledil je ogled doma ter letnega telovadišča. Vsi, ki so prišli k nam, so se z nami veselili in nam segali v roko ter čestitali.

Brat načelnik je zatrobil v zbor in sprevod je krenil po vasi, pozdravljan od narodnega občinstva ter obsipan s cvetjem in venci, na zletišče za Kunejevo gostilno. Ob 3. se je pričela javna telovadba, ki je v vseh točkah izvrstno uspela. H koncu je imel še notar br. Jereb na navzoče lep govor ter je čestital društvu.

Razvila se je pristrčna domača zabava; vsakdo je prišel na svoj račun, najbolj pa mladina na dobrem plesišču. Mi oplotniški Sokoli se zahvaljujemo vsem, ki ste prihiteli k nam ter nas počastili s svojim posetom, zlasti Mariborčanom, Konjičanom, Bistričanom ter bratoma iz Studencev.

Naš Sokolski dom je tudi v resnici naš; nič nismo dolžni na njem. Ni sicer moderna stavba, kakor je br. starosta omenil, a je lična telovadnica v izmeri 150 m²; ima hodnik in društveno

sobo ter pod jablanami zadostno letno telovadišče. Zraven je še ona parcela, kjer br. starosta proti odškodnini seje žito za svojo obilno družino.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O trdoživosti in nenavadnih oblikah pri živalih

Vse, kar živi, mora umreti. Morda je to baš ono, po čemer ločimo živstvo od mrtve narave, ker mrtva narava pač razpada, a ne more umreti. Včasih pa je prav težko določiti, ali je kaka žival že mrtva ali še živi. Celo pri človeku smo večkrat v dvomu, saj večkrat slišimo in beremo, da je bil kdo živ pokopan ali da je navidezni mrtvec oživel. Še težje kakor pri človeku in visoko razvitih živalih pa se da določiti mrtvo stanje od živega pri živalih nižje vrste.

Spanje z bolj počasnim dihanjem, oslabelim bitjem srca, z zmanjšano sprejemljivostjo vtisov zunanjega sveta nam je podoba smrti. A celo zimsko spanje živali, ki jim pade toplota na štiri stopinje Celzija in delovanje srca na osem udarcev na minuto, je še polno življenje v primeri z navidezno smrtjo nekaterih nižjih živali.

Neka živalca — 1 milimeter velika, čisto prozorna, ki živi v mlakah, vlažnem mahu — pogine, če ji zmanjka mokrote. Z drobnogledom lahko opazujemo, kako se neha gibati, kako se skrči, posuši in postane kepica prahu. Ta kepica lahko ostane leta in leta brez najmanjšega znaka življenja, mrtva — a ena sama kapljica vode zadostuje, da zopet naraste, dobi ude, se prerodi, se začne gibati in jesti. Ta poskus lahko ponovimo, kolikorokrat hočemo.

Prav tako kakor suša vpliva tudi mraz na nekatere živali. Že vsi smo slišali o zmrzlih kačah, ki pri ognju naenkrat ožive. Zabe lahko tako zmrznejo, da se jim lomijo noge kakor suh les, da se dela led med njihovo kožo in mišicami, a če jih počasi ogrevamo, zopet ožive. Neki francoski učenjak je izpostavil polže mrazu 150 stopinj pod ničlo, a razen enega so vsi zopet oživel. Poskusi so pokazali, da izdrže nekatere živali še večji mraz.

Niti smrti podobno spanje niti suša niti mraz ne pomenijo torej konca življenja. Kateri trenutek smemo torej zaznamenovati kot nastop smrti? Morda prenehanje bitja srca ali prenehanje dihanja? A s tem umre le celota, posamezni deli žive dalje in ne moremo reči, kdaj neha živeti posamezni ud. Znano je dejstvo, da rasejo pri mrtvecih lasje in nohti. Dele kože mrtvecev so že presadili na rane živih in koža je narastla. Pri usmrčenih je deloval mozeg še nekaj minut, ko so že obojnoku odsekali glavo. Srce pa je nekoliko bilo tudi že dvajset minut.

Posamezni telesni deli imajo posebno življenje. Če presadimo kos črnceve kože na belega, postane ta bela in narobe. Pokazalo pa se je tudi nekaj drugega. Neki deklici so pri neki nezgodi izrezali s trebuha kos kože in jo presadili na čelo. Po mnogih letih se je ta del kože odebelil, in sicer ob istem času, ko se je začela debeliti koža na trebuhu.

Poskusi so pokazali, da se dado pri nižjih živalih presaditi celo glave. W. Finkler je delal take poskuse na žuželkah. Pri vodnih hroščih je presadil glave samice na trupla samcev ter narobe in živali so živele dalje. Samice z glavo samcev so se vedle kot samci, medtem ko so se pravi samci vedli napram njim kot napram samicam.

Posamezni organi pa lahko žive pod izvestnimi pogoji nekaj časa tudi, če jih ne posadimo na živo telo. Pogoj je seveda, da dobi odrezan organ hrano, kot jo dobiva v živem telesu s krvjo. Znano je dejstvo, da so pripravili izrezana srca raznih živali, da so bila in se ohranila leta in leta pri življenju. Tudi človeško srce se da za nekaj dni — do enega tedna — oživeti.

Neki ameriški učenjak je napravil zanimiv poskus. Odsekani pasji glavi je dovajal po žilah

dovodnicah tople pasje krvi; dosegel je, da je glava odprla gobček in celo obrnila oči proti človeku, ki jo je poklical po imenu.

Drug poskus. Prerežali so gliste deževnice in pustili, da sta se zrasla oba prva in oba zadnja dela. V zadnjem primeru je nastala glista brez ust, ki je živela toliko časa, dokler je imela dovolj življenskih sokov v sebi. V prvem primeru pa je nastala čudna žival, ki je žrla na obeh koncih, dokler se ni v sredi razpočila.

S podobnimi poskusi se dado ustvariti nove čudne živali: podgane z več glavami in nogami. Čudno je, da so živali, nastale po takih poskusih, ostale pri življenju in da še žive. Učenjaki jih goje in opazujejo, kako različne oblike more ustvariti življenje.

Večkrat vidimo in slišimo, da se tudi pri domočaj živalih rode mladiči čudnih oblik, na primer tele s petimi nogami, z dvema glavama, zrasli dvojčki itd. Kje so torej meje te zagonetne igre narave?

ŽENSKI VESTNIK

Shranjevanje sadja in krompirja

Veliko preglavic povzroča gospodinji spravljjanje sadja jeseni po shrambah in kletih tako, da bi bilo obvarovano gnilobe. Zlasti krompir v kletih, ki so navadno vlažne, trpi veliko od gnilobe in ga je treba večkrat prebirati. To je seveda neprijetno in zamudno delo.

Isto je s sadjem. Shramba za sadje mora biti suha in primerno topla, da sadje v hudem mrazu ne pozebe. Sadje mora biti pa vedno zloženo tako, da se medsebojno ne dotika. Tudi tu je potrebno večkratno pregledovanje in prebiranje.

Dober pripomoček, da kolikor mogoče obvarujemo sadje in krompir kakor tudi grozdje v shrambah pred gnitjem, imamo v žveplu. Shrambe treba žveplati, in sicer že sedaj, preden jih napolnimo jeseni s poljskimi in sadnimi pridelki. Žveplo je dobro sredstvo in poceni. Za prostor, ki obsega 100 kubičnih metrov, zadostuje 30 do 40 gramov žvepla.

Žveplati treba tako, da dobro zamašimo vse luknje in špranje in klet ali shrambo sploh dobro zapremo, na fla pa postavimo posodo, v kateri zažgemo žveplo. Seveda treba paziti, da se pri tem kaj drugega ne vname, torej najbolje, če odstranimo iz bližine vse gorljive predmete. Zažveplani prostor pustimo zaprt nekaj dni, na kar ga prezračimo. To delo lahko večkrat ponovimo, tudi takrat, ko imamo že notri krompir, jabolka, hruške in grozdje. Žveplo sadovom nič ne škoduje. Toda med enim in drugim žveplanjem je dobro shrambo ali klet vedno zopet prezračiti.

Na ta način lahko preprečimo gnilobo. Seveda je potrebno, da sta krompir in sadje spravljena suha v svoje shrambe, ne pa mokra.

Za kuhinjo

Sladko zelje. Liste zeljnate glave operi, odstrani vse storže, zreži na bolj velike rezance in jih popari s krompom, na kar vodo odcedi. Odcejeno zelje deni kuhat v krop. Ko je zelje četrte ure vrelo, ga odcedi in nalij svežega kropla, ki ga osoli. Dodaj dva ali tri olupljene in na majhne koščke zrezane krompirje in pusti vreti tako dolgo, da je dobro kuhano. Nato naredi iz dobre žlice masti, treh žlic moke in malo čebule ne preveč temno prežganje in ga zlij na zelje, malo popopraj in pusti vreti še kake četrte ure. Tako pripravljeno zelje daš kot prikuho h govejemu mesu ali pa kot samostojno jed ob postnih dneh.

Jabolčne rezine. Mešaj 14 dek sirovega masla in ko naraste, dodaj tri rumenjake in eno celo jajce (rumenjaki z beljakom vred), 15 dek sladkorja, malo naribane limonine lupine in sok od pol limone. Vse skupaj dobro zmešaj, na kar dodaj 60 dek moke in en pecilni prašek. Dobro zmešaj in stresi na desko, z moko posuto, in

Dobra gospodinja

in

„Gazela“

to je postal nerazdružljiv pojem, kajti kjer je vzorno gospodinjstvo, tam je v hiši vedno le milo „Gazela“. — Ono daje nad vse bogato peno, čisti, beli in varuje perilo. Zato perite tudi Vi dosledno le s pravim **terpentinovim milom**

„Gazela“

Med šolarji.

Francelj: «Jaz bi bil rad konj.»
Jurček: «Zakaj pa konj?»
Francelj: «Da bi mi učitelj ne rekel, da sem osel.»

Dober računar.

Stric: «Koliko je dve manj ena?»
Miloš: «Dve manj ena je ena.»
Stric: «Koliko pa je ena manj ena?»
Miloš: «Ena manj ena je — ne vem.»
Stric: «Vidiš! Ako imaš eno jabolko in to poješ, koliko ti ostane?»
Miloš: «Obgrizek...»

Dobra nagrada.

Ugleden meščan (mladeniču, ki ga je potegnil iz vode in mu rešil življenje): «Kako sem vam hvaležen, da ste mi rešili življenje! Hočem se vam izkazati hvaležnega. Kaj vam je ljubše: sto tisoč dinarjev ali moja edina hčerka, dedinja vsega mojega imetja?»
Mladenič: «Vaša hčerka.»
Meščan: «To je tudi meni ljubše, ker denarja itak nimam, da bi vam ga mogel izplačati.»

Pred sodnikom.

Sodnik: «Povejte, kakšen predmet ste uporabili, da ste treščili svojega nasprotnika na tla!»
Obtoženec: «Nobenega. Vse to je bilo ročno delo.»

Dober nasvet.

Meščan je nabral poln nahrbtnik gob. Ker pa ni ločil strupenih od užitnih, je vprašal kmeta, ali pozna kako sredstvo, s katerim bi mogel razločiti strupene gobe od dobrih.
Kmet ga pouči: «Seveda poznam. Vrzite moji kravi gobe v jasli in poidite iz hleva. Čez četrte ure pogledajte zopet v hlev; če so bile gobe strupene, se jih krava ni doteknila, če pa so dobre, jih je vse požrla.»

Strah.

Pijancu je padel klobuk v jarek. Osorno je zarobantil na fanta, ki je prišel mimo: «Fant, poberi mi klobuk, sicer bom nekaj naredil.»
Fant se je prestrašil in pobral klobuk, nato pa vprašal pijanca: «Povejte mi, kaj bi naredili, če bi vam ne bil pobral klobuka.»
«No, sam bi ga pobral», se je odrezal dobrovoljček.

petah. Otroku, ki sedi nekaj ur na dan v šoli in doma na tleh, to je na svojih petah, se ne morejo noge razvijati. Zato treba iz japonskih hiš odpraviti preproge in uvesti stole in n. sl. sl. Japonski učenjaki in zdravniki pravijo tako, ali za njihove nasvete se japonsko ljudstvo doslej še ni zmenilo, marveč ostaja pri starih navadah.

× **Zločinske skrivnosti velemest.** Na zapuščeni jadrnici na reki Seni v Parizu so te dni našli v vrečo zavito popolnoma razkosano žensko druplo. Kdo je neznanka, niso mogli dognati, ugotovili so samo, da je bila stara 25 ali 30 let in da je najbrže iz boljše rodbine. Strašni zločin je silno razburil pariško prebivalstvo, zlasti ker policija nima sledu za zločincem. Prepričana, da gre za kako Parižanko, se je policija zanimala predvsem za to, kdo je v zadnjem času izginil iz Pariza. Rezultat je bil porazen, kajti samo v avgustu je iz Pariza izginilo okoli 1000 žensk približno iste starosti kakor umorjenka. Od teh jih 300 niso našli. Vse kaže, da zagonetni zločin ne bo tako kmalu pojasnjen. Ob tej priliki naglašajo francoski listi žalostno dejstvo, da v francoskih mestih vsako leto izgine okoli 18.000 oseb, od katerih jih najdejo le 10.000; usoda ostalih pa je neznana.

× **Pes ji je rešil življenje.** Neka Berlinčanka je zakurila te dni ogenj, da bi segrela jed, kar jo popade omedlevica, da pade na tla in obleži v nezavesti. Plamen ognja je medtem ugasnil in kuhinja se je napolnila s plinom iz ognjišča. K sreči je imela ženska pri sebi ovčarskega psa, ki je začel, ko je videl, da gospodinja leži na tleh, močno cviliti. Slednjič je skočil na kljuko in odprl vrata. Ko je videl, da se gospodinja le ne zbudi, je z zobmi pograbil za njeno obleko in jo vlekkel na stopnišče. Tam je z lajanjem priklical ljudi, ki so pozvali rešilno postajo. Da ni ženska imela ovčarskega psa, bi se bila gotovo zadušila v dimu.

× **Človeškemu telesu potrebni vitamini se nahajajo največ v sadju in zelenjavi.** Vitamini v hrani so velike važnosti za človeški rod, zlati za mladino, ki se razvija in dorašča. Vitamin A, ki je največje važnosti za rast otrok, se nahaja v posebno velikih množinah v jajčnem rumenjaku, mleku, smetani in v maslu. Vitamin B, ki krepi živce, je zastopan najobilneje v paradižniku, grahu, šparglju in vseh vrstah žita. Vitamin C, ki odganja skorbut, najdemo v oranžah, citronah, paradižnikih in v vseh vrstah zelenjave, posebno v repi. Ker pa vitamin C ob preveliki vročini razpade, je treba paziti, da uživamo navedena živila, če le mogoče, v sirovem stanju, a če to ne gre, jih vsaj ne smemo dolgo kuhati. Zelenjava je sploh najzdravejše, kar si lahko privoščimo. V špinaci so kar trije vitamini, zato je nad vse priporočljiva.

× **Potres na Krfu.** Na otoku Krfu v Grčiji so imeli te dni po močnem podzemskem grmenju hud potres. Potresni sunki so bili tako silni, da je porušilo več starih hiš.

Listnica uredništva

Savodnje — Nova Oselica. Kaj je za Vas žaljivo? Ne razumemo, kaj želite. Dopisnikovo ime ostane le za nas.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Modrijan.

Dva junaka sta se prepirala, kaj je več vredno, solnce ali luna.

«Glej,» pravi prvi, «luna je več vredna, ker sveti ponoči, ko je tema. Solnce ni tako potrebno, ker sveti podnevi, ko je itak svetlo.»

Stadkosnedž.

Gost: «Rad bi imel nekaj, kar se ne dobi vsak dan.»

Natakar: «Morda malo možgan.»

V gostilni.

Gost: «Račun!»

Gostilničar: «Imeli ste juho, govedino, krompir, solato, kruh... Imate še kaj drugega?!»

Gost: «Prazen želodec.»

testo še malo pogneti. Nato razvaljaj za pol prsta na debelo. Pekačo (pleh) malo pomaži z mastjo in položi vanjo testo. Kar visi testa čez pekačo, ga odreži in spet ugneti. Na testo nadevaj narezanih jabolk (biti jih mora najmanj 1 kilo) in jih posuj s sladkorjem in cimeto. Od testa, ki si ga obrezala, naredi dolge in tenke palčice in jih posladaj čez pekačo iz kota v kot, da dobiš obliko mreže. Nato pomaži te palčice z raztepenim jajcem in vse zlatorumeno zapeci. Pečeno razreži na poljubne rezine in daj hladno na mizo.

Navadna torta. Na desko deni 15 dek moke, 5 dek sladkorja, 5 trdo kuhanih jajc, a samo rumenjake, malo naribane vanilije in malo posoli. Iz vsega tega ugneti testo, ga razvaljaj, razreži na okrogle kose in peci vsak kos zase v modelu za torte. Ko je lepo zlatorumeno pečeno in ko se je ohladilo, namaži s poljubno mezgo (marmelado), zloži kose drugega na drugega in prevleci po vrhu z limonino glazuro. To glazuro narediš takole: V lonček deni 18 dek fino stolčenega sladkorja, ga polij s šestnajstinko litra tople vode in s sokom ene limone. Nato mešaj, da postane gladek in se dobro segreje. A ne sme zavreti. Sedaj ga vlij na pripravljeno torto in ga enakomerno razmaži, na kar postavi torto še za par minut v toplo pečico, da se glazura osuši.

Praktični nasveti

Uporaba sadnih tropin. Sadne tropine, to so iztisnjeni ostanki pri narejanju mošta, so prav dobra krma za živino. Posamezno govedo jih sme dobiti na dan po 6 do 8 kil. Lahko spravimo tropine tudi za dlje časa, če jih natlačimo v kako kad, nasolimo in dobro pokrijemo. Tako nasoljene tropine se dolgo časa ohranijo. So pa tropine dobre tudi za kokoši, a treba jih je skuhati in pomešati z otrobi.

Iz odpadlih nezrelih jabolk se da napraviti zelo okusna jed, tako zvana čežana. Nezrela jabolka imajo v sebi veliko kisline, a malo sladkobe. Ako pa čežani iz takih jabolk primešaš bučo, postane jed sladka in okusna. Jabolka in bučo treba seveda skuhati skupaj.

Sveže madeže od paradižnikov spraviš iz perila, če jih namočiš z limoninim sokom in nato še z milnico izpereš.

Plesnobo iz perila odstraniš, ako ga skuhaš v lugu, ki si mu dodala malo pepelike (Pottasche). Dobi se v drogerijah. Nato perilo dobro izperi in pusti, da se beli še na solncu.

Smolo in kolomaz spraviš iz perila na tale način: Namaži madež s sirovim maslom in pusti namažano par ur, potem kuhaj perilo v milnici (Zajfnici), ki si ji pridodala malo sode. Končno perilo dobro izperi v mrzli vodi in posuši na solncu.

ZANIMIVOSTI

× **«Zeppelin» na poletu okrog sveta** dospel v Los Angeles, od koder je poletel dalje. Nemški zrakoplov «Grof Zeppelin», ki se je pred dnevi dvignil v Friedrichshafnu na polet okrog sveta, je dospel v početku minulega tedna v japonsko glavno mesto Tokio, kjer je pristal in v petek poletel dalje preko Tihega oceana v Ameriko. V petek zvečer so ogražali zrakoplov nad morjem več ur silni viharji, na kar je zopet nastopilo lepo vreme, tako da je «Zeppelin» brez posebnih zaprek dosegel v nedeljo ameriško obalo in pristal v ponedeljek ob 14. uri v Los Angelesu. Preletel je pot iz Tokia preko Tihega oceana do Los Angelesa v 68 urah. To je bil tudi prvi polet zrakoplova preko Tihega oceana. Iz Los Angelesa je krenil «Zeppelin» preko Amerike v Lakehurst.

× **Japonci so baje zato majhni, ker ne sede na stoli.** Nekoliko let pred svetovno vojno so ugibali japonski učenjaki, zakaj so Japonci proti drugim narodom majhni. Prišli so do zaključka, da ima na rast Japoncev neugoden vpliv navada, da posedajo na blazinah in ne na stoli. Sedeti na tleh na preprogah, pomeni sedeti na svojih

Poboljšanje.

Sodnik: «Najprej ste ukradli sto dinarjev, sedaj pa spet osemdeset. Kdaj se mislite poboljšati?»

Tat: «Kakor vidite, za 20 dinarjev sem se že poboljšal...»

Kako se je odvadil pijačevanju.

Štefan Vodopivec se je rad prepijal s svojo ženo, ki je bila znana kot huda prepirljivka. Ko je nekega večera prišel precej nasekan domov, je videl namesto ene žene kar dve. To ga je tako prestrašilo, da je nehal piti.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglas, dopisovanja in trgovski oglas vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelček «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Dobro ohranjena mlatilnica

z bencinmotorjem, 4 HP se ugodno proda. Naslov: Rudolf Stelcer, mizar, Gor. Radgons. 287

Strojarskega (usnjarskega) vajenca

pridnega, z vso oskrbo, sprejme po dogovoru Franc Cebular, Studenec-Ig pri Ljubljani. 285

Vajenca

za sedlarsko obrt in za vsa v to stroko spadajoča dela sprejme Ivan Križnar, sedlar, Lipnica, p. Podnart. 289

Izjava.

Podpisani, ki sem bil letos tekom meseca julija tako nesrečen, da sem v 4 dneh dvakrat pogorel in mi je požar uničil do tal vse moje premičnine, se s tem zavarovalnici „SLAVIJA“ najtoplejše zahvaljujem za hitro in ugodno likvidacijo požarne škode. Zlasti se zahvaljujem za hitro in ugodno likvidacijo zastopniku za ptujski okraj, g. Blažeku, ter vsem sorojakom zavarovalnico „SLAVIJO“, ki je ena naših najstarejših zavarovalnic, prav toplo priporočam, posebno še, odkar imamo v sedanjem njenem zastopniku za naš okraj res našega, nas umevajočega zaščitnika in posredovalca.

V Slovenji vasi pri Ptuj, dne 22. 8. 1929.

Štefan Klemen, l. r.

Zahtevajte brezplačni CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 99^{.-}

3letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120^{.-}

3letno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 43-c

Razpošilja se le proti povzetju.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega, in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. Ceniki franco. - Prodaja na obroke. «TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

Ključavničarsko orodje,

nov avtogenični varilnik, navadna stružnica za železo in drugo ročno orodje (ves inventar), se ugodno proda. Kje pove M. Vreča, ključavničar, Negova-Ivanjci. 286

V najem oddam

287

kmečko posestvo v Beli Krajini, 50 oralov s hišo, gospodarskimi poslopji in vinogradom, živim in mrtvim inventarjem in živeznimi zalogami s 1. novembrom za več let. Reflektanti z večjo dela zmožno družino imajo prednost. Ivan Madronič, Dolnje njive 11, p. Vinica pri Črnomlju.

Kuhinjsko posodo in vse gospodinjske in gospodarske potrebščine nudi najceneje trdka 279

BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železino, LJUBLJANA

ŽIMO

civilnih in druge potrebščine kupujte vedno samo pri strokovnjaku 280
Rudolf Sever, tapetništvo, Marijin trg 2

LJUBLJANSKI VELESEJEM priredi od 31. avgusta do 9. septembra **kulturno in gospodarsko razstavo „LJUBLJANA V JESENI“**

Med drugimi tudi:

Kmetijski sejem (mleko, maslo, sir, vino, grozdje, med).

Velika razstava

kmetijskih strojev in orodja. Najboljša priložnost za izbiro in nakup. 284

Legitimacije za polovično vozilno po Din. 20.— prodajajo padruštvo kmetijske družbe, denarni zavodi in blagajne vseh večjih železniških postaj.

Pozor! Ali ste že zahtevali ponudbe **KNJIGOVEZNICE S. A. FELDSTEIN** 287 LJUBLJANA, Vidovdanska cesta 12

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živali je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače. posebno klavne živine. Jason dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma! Cena 5 škat. 48 Din, 10 škat. 80 Din. LEKARNA TRNKOCZY (zrav. rotovža), Ljubljana 66.

Po vsej Sloveniji gre glas: **Le „Domovina“ je za nas!**

H RANILNICA

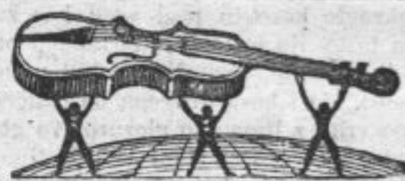

za vsako gospodinjso so **WECK-ove** priprave za vkuhanje. Tisoči gospodinj vam to potrdijo. 283

Glavna zaloga **WECK** za vso državo pri tvrdki **FRUCTUS, LJUBLJANA**, Krekov trg št. 10.

Zahtevajte cenik!

Prima gonilna jermena in vse mlinsko-tehnične potrebščine vedno v zalogi pri tvrdki **CADEZ & BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35.** 127

Veliki cenik

ilustrovani dobite zastonj! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorger, MARIBOR št. 104-B.

Violine od 95 Din. Ročne harmonike od 85 Din. Tamburice od 98 Din. Gramofoni od 345 Din in dalje.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poškocovanju rogov, poškodb kopita in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, strelci, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napananju govea in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte)